

b14434726

BREVIS
IAPANIAE
INSVLAE DESCRI-
PTIO, AC RERV
QVAVNDAM IN EA MIRA-
bilium; à Patribus Societatis I E-
s v nuper gestarum, suc-
cincta narratio.

ITEM, INSIGNE QVODDAM MAR-
tyrium, quod in Aphrica quidam pro Christia-
na religione Catholica inuicta
constantia subiit.

COLONIAE AGRIPPINAE,
In Officina Birckmannica.
ANNO dñi. 15. LXXXII.
Cum Privilegio Sacr. Cæsareæ Maiestatis.

VNIVERSIDAD
DE SALAMANCA

CRIDOS.USALES

LECTORI SALVTEM
IN DOMINO.

INVICTA Christi fides
& castissima religio, licet
in hac nostra Europa im-
manissimis erroribus at-
que sceleribus quotidie
Cacodæmonis machinatione impug-
netur, vincit tamen, & caput victrix
proferens in remotissimis & incogni-
tis orbis partibus, Societatis Iesu mini-
sterio, pios omnes Europæos consola-
tur, promissionum Christi fidem au-
get, & nihil de Ecclesia sponsa Christi
contemptim sentire per animi abie-
ctionem hoc exulceratissimo rerum
statu patietur. Impios autem, qui in re
omnium sanctissima, parasitorum
more ludunt, & verbū Dei cauponan-
tur perterrefacere, & sollicitos merito
tenere debet, ne fortè funestum illud
tempus illis immineat, quo ablato re-
gno Dei, compleatur terribile illud E-
saïæ prophetæ oraculum: Gens & reg-
num, quod non seruiert tibi, peribit.
Porro Iapania, de cuius conuersione,
multa cum ex prioribus epistolis, ty-

piseuulgatis, tum ex hisce pauculis le-
 ctu dignissimis, cognoscere potes opti-
 me Lector, insula est maxima, M. Pau-
 lo Veneto Zipangri dicta, ad Septen-
 trionalem plagam, versus Orientem
 sita, non procul à China, à mercatori-
 bus Lusitanis, circa Annum 1543. inue-
 ta, eodem ferè cum Italia & Hispania
 climate, fines habet latissimos, qui in
 longitudinem mille octingentis mili-
 aribus, in latitudinem verò 900. exten-
 duntur, distatque à Goa Indiae Orien-
 talis illustri Metropoli 3900. miliarib.
 à Lusitania verò sex millib. leucarum,
 adeoq; fertilis est, ut bis quotannis mes-
 sem faciat, in Maio frumenti, in Septē-
 bri verò orizæ, temperies in estate talis
 est, qualis in India. In hanc Euangelij
 merces preciosissimas nostro sæculo
 primus inuexit B. Franciscus Xauerus
 miraculis euidentibus post mortem
 illustris, Prouincialis Societatis nomi-
 nis Iesu per Indiam Orientalem, An-
 no Salutis 1549. qui Christianæ religio-
 nis fundamenta prima, ibidem duob.
 annis cum dimidio versatus, indefes-
 so labore foeliciter posuit; quibus alij

cius.

eiusdem instituti, viri eruditione &
 pietate præstantes, alacriter superstru-
 xerunt, ecclesijs diuersis in locis con-
 stitutis, & incredibili cum fructu gu-
 bernatis. Degentium eius insulæ am-
 plissimæ, 66. regna continentis, vana
 religione & moribus, copiosè in Epi-
 stolis Iapanicis dudum editis pertra-
 ctatur, utpote quod colore candidi, na-
 turæ bonitate, ingenijque præstantia
 multis Europæ nostræ nationibus an-
 tecellant, & quod eorum ingenia ad
 Christi religionem suscipiendam in
 primis idonea sint. Et quanquam tem-
 porum iniuria bellorumque motus,
 quibus Iapania prouincia diutissimè
 conflagrauit, multum votis Patrum
 Societatis ibidem versantium obstite-
 rint, non tamen à cæpto destiterat ha-
 åtenus, ut qui neque præteritis labori-
 bus atque ærumnis frangi, neque Sa-
 crilegorum Bonziorum (quod genus
 hominum nefarijs sacris ministrat)
 qui omnes suos conatus in eorum per-
 niciem comparare solent, perfidia &
 impietate deterreri vnquā potuerint à
 cæpta Euāgelij promulgatione.

A 3

imò

PRAEFAT. AD LECTOR.

imò nouis subinde in hanc longissimè
disitam insulam per plenissima peri-
culis maria doctoribus missis, pietate
& eruditione, eam vt alias Orientalis
& Occidentalis Indiae oras egregiè Chri-
sto colunt & vberè messim in Ecclesiæ
horrea colligunt, nullis laboribus par-
centes, quorum tu, benigne Lector, vt
fructuum parte gaudeas, & sanctissi-
mum hoc studium ames, & precibus
tuis augere velis, hastibi nuper ex Ita-
lico idiomate translata fideliter, de-
dimus, vna cum illustri certamine &
pro religione Catholica obita morte
cuiusdam Christi martyris nuper in
Aphrica. Vale. Coloniae Agrippinae,
nono Calendas Februarij, Anno
Salutis Millesimo Quin-
gentesimo, octuage-
simo primo.

***

EPISTOLA

REVERENDI IN

CHRISTO PATRIS LODO-

vici Froes ex Iapona insula de rebus in
ca gestis, ad Patres Societatis Iesu

Octauo Id. Iunij. clb. Is.

LXXVII. trans-

scripta.

V M intelligeremus Christianos
per Europam homines non medio-
crem percipere voluptatem ex ijs
rebus, quæ hinc è Iapona ad ipsos
perferuntur; equidem valde desy-
derabam opportunitatem mihi dari res omnes noui
huius Christianismi summatim in acta referendi.
Quoniam verò multijugis obruimur occupationibus
atque adeò indies, tamquam infidelium gladiis
expositi, incerti viuimus, dignòsne nos Deus habi-
turus sit, qui sanguinè nostrum & vitam in sacrosan-
ctæ fidei defensione profundamus, multa, quæ tamen
scribi mereantur, omittens, intra vnius eorum, quæ
hactenus his in oris acciderunt, rei gesta, & quidem
maximi momenti, historiam me contrahens, hanc
carptim, breuiterque enarrando perstringam. Sed e-
nim imprimis vobis sciendum est, nos in hac, eaque am-
plissima insula viginti supra tres nostræ Societatis
homines, totidemque, qui albo nostro inscribi
desy-

A 4

UNIVERSIDAD
DE SALAMANCA

CRUIOS USALIS

desyderant, confedisse. Iamque vigesimus octauus agitur annus, ex quo primum nostra Societatis homines regnum hoc Bungoum ingressi sunt. Cuius Rex toto hoc tempore beneuolentissime nos complexus est. Etiam si etenim Paganismo adhuc adhæreat, præter tamen alia quam plurima beneuolentie præclara indicia, locum quendam nobis attribuit, & dono dedit, palatio suo vicinū, & mari iunctū, quodq; gratissimū perpetua temperie professioni nostra exercenda oppidū commodum, qui in ambitu quingentos passus complectitur. In hoc iam nunc non contemnenda noui collegij iacta sunt fundamenta. Quod ut fieret, ante omnia desyderabamus. Enimuerd præsentia secundum professionis nostre rationem, & usum fixo iam domicilio, satis laxè habitare hic permissum est nobis, nosq; ab acerbissimis, quibuscum hactenus luctati sumus, laboribus, & molestijs rescire; atq; adeo officinam quandam diuersarum facultatū, & linguarum, potissimum verò Iaponie instituire. Porro quanto maiore studio nobis Rex omni in re præsidium contulit, tanto magis è contrario inuisi semper regina, & ab ea impediti fuimus. Vnde quod maxima nostrorum pars Iezabelis ei nomen imposuerit; quandoquidem odio prosequendo res Diuinas, & in opponendo se sanctæ nostre fidei incremento nihil omnino ab illa discrepet: nō semel cū rege egit, ab eoque importunissime cōtendit, ut Patres Societatis vna cum reliquis omnib; Christianis è regnis suis prosligati eijcerentur, quod ipsorum (vti illa assererat) religio selecta foret comprimis noxia, & execranda. Ceterum

serum rex, utpote quem regina doli, inq; fidem, gentemq; nostram odium non laterent, vxoris suæ consilia perfacile resellens, conatus eius reprimebat, solitus ad hunc ei modum respondere; Ante aduentum, & conuinx, in hanc insulam Patrum, memini solius me Pungoi huius regni principatum gerere, cum quinque regnorum etiamnum imperium obtineam; in quoque, qua sterilis antea posteritatis spem abiecerat, septem nunc prolium optabili fecunditate mater es facta. Ut taceam opes, diuitiasque, quæ perpetuis incrementis ab eo tempore copiosè, & abundanter nobis accessere. Quorum maximorum bonorum causam cum peregrinā hanc gentē extare nefas mihi sit dissimulare, propter quam Dei, quem colunt, benignitas hanc nobis salutem cumulatè contulit, an non merito ingratus existimabor, si pro acceptis à quocunque Deo in eorum gratiam beneficijs, pro his exilium eis, & calamitatem retribuam? Certè ad hoc adduci non possum; alioquin etiam vereor, ne sortè iratum Numē benignitatem suam in vindictam conuertat. Atqui, quoad hæc mihi vita suppetet, de Christianis istis hominibus benemereri non desinam. Est, pia scilicet, regina huic, frater germanus Cichacata nomine, hominum sibi parentiam numero, & opibus inter Iaponios principes facile potentissimus, quique secundus, vel tertius à rege habetur. Hic cum liberis careret, qui ditionum suarum hereditatem susceperent, puerum quendam Meacum in successorem sibi adoptarat, filium cuiusdam Cungi. Porro Cungi hi procures sunt inter reliquos dignitatis gradu eminētissimi

tissimi, quippe quorum officij sit proximos esse semper,
 & magno Voo ministerium exhibere, penes quem
 iure gentis in sexaginta sex Iapona regna suprema po-
 testas est. Cum autem Cichacata iudicio prastaret,
 non improvide puerum hunc ad voluntatem suam ac-
 commodatum in heredem sibi delegit. Quem cum ad
 Bongoam ciuitatem profectus secum adduxisset, se-
 ptimum iam annum ingressum, rarissima breui in eo
 animi dotes animaduersa sunt. Siquidem, prater-
 quam, quod habuit corporis, & forma conspicuam ven-
 nistatem praeferat, & gratiosum se morum elegancia
 faciat, ingenij insuper acumine ita excellere cepit, vt
 in ijs disciplinis, in quas animum intendit, praecepto-
 res ipsos breui temporis spatio superarit; siue etenim
 eantionibus, & musicis instrumentis vacat, paucis in
 hoc genere cesserit, tum & legit, & scribit, nec non
 pingit scitissime demum & gladiatoria, reliquisque
 bellicis artibus decenter, & industrie se exercet.
 Ad hac multorum testimonio constat, in tota pro-
 vincia non alium reperiri, qui illo dexterius, aut ma-
 gis graphice multiplices Chinae characteres firmare
 queat. Quibus addiscendis, cum apprime difficiles
 sint, ipsi Bonij omnem suam vitam impendunt. Un-
 de cum tot, tamque singulares in eo virtutes, & po-
 tissimum ante aetatem providentia excellerent, exi-
 stimarunt rex, & regina non esse in tota Iapona dig-
 norem alium, cui filiam suam in vxorem collocarent.
 Itaque, hoc suo consilio cum Cichacata communicato,
 inter se conueniunt matrimonium consummatum i-
 ri, statim atque ambo ad iustam aetatem peruenissent,

quam

quam praesenti hoc anno, septuagesimo nempe septi-
 mo supra millesimum quingentesimum adepti viden-
 tur, cum puer decimum sextum, puella princeps regis
 filia decimum tertium attigerint. Euenit interea,
 puero quartum, & decimum agente annum, vt in e-
 dem hanc nostram Suquij, vbi loci princeps regiam
 habet, à patre deduceretur, qui emixè tum à Pa-
 tre Francisco Cabrale Superiore nostro requirebat;
 vt puerum religionis nostrae praeceptionibus instruere
 vellet, placere enim sibi Christianum eum fieri. Eo-
 dem etiam tempore accidit, vt mulier quadam dae-
 monio obfessa, quae Regis palatio contiguas habebat
 ades, neque potuerat vnquam à Bonijs (quantumuis
 hoc ipsi varijs adhibitis remedijs multo cum labore
 non semel tentassent) liberari; nostro in templo in-
 credibili facilitate, DEO ita volente, à Spiritu
 vendicaretur. Quod cum Cicatora, sic namque iu-
 uenis appellatur, qui praesens erat, admiratus in-
 tueretur, secum cogitabat, hac non posse, nisi à vir-
 tute diuina procedere. Ex quo, prodigioso hoc ope-
 re illuminatus, ardentius efflagitare cepit, vt sibi de
 fide verba fierent. Eam proinde curam fratri Ioanni
 demandauimus, vt ad adolescentuli se ades conferret,
 eumque catechismi praeceptis, & doctrina erudiret.
 Sub quo per breui temporis interuallo tantum ille
 profecit, diuina in eo gratia operante, simulque natu-
 ra & ingenij viuido vigore adiuuante, neque dili-
 gentia tam docentis quam discens deficiente, vt di-
 ceret plane sibi constitutum esse Christianum fieri.
 Quod eius consilium cum regina rescivisset, subito ei cepit

contra.

contradicere, totoq; veniens studio à sententia illum dimouere laborabat. Pater adhuc eius, regina sororis sua conatibus accedens, incipiebat & ipse molestus ei esse adeoq; deinceps strictim habuit, vt non secus, quā si captiuus foret, accuratè obseruaretur. Apertè si quidem ipsis declarabat, nō se posse fidei nostræ, quam percepisset, veritati vel resistere, vel contradicere; neque curare se, etiamsi in femi aliquo degendum sibi foret, aut etiam cum ignominia Meacum remissus ablegetur, modò Christianum sibi esse permittatur. Exinde adhibitis custodijs, interminati sunt si cui ad colloquium eius accessus pateret; & vt sententiam mutaret, multisarijs diuexationibus identidem adolescentulum interpellabant. Tandem autem cum pater eius, & regina incassum se obtinere animaduertent, deliberarunt in regnum eum Egense ablegare, quod Cichacata pro gubernatore administrat. Atque inibi ad motus custodibus, ne cum quoquam, qui animū ipsius in conceptu proposito confirmaret, loqueretur, cauerunt. Quod cum intellexisset Pater Cabralis, qui tum temporis in regno illo Egeni versabatur, literas dat ad Cicatoram, quibus eum, varijs adductis rationibus, hortabatur, vt in fide constans persisteret, cum sciret quantā in posterum gloria, quantaq; meritorum premia ipsum ex hac lucta manerent. Alteras itidem dat literas ad Patrem Ioannem baptistam, per quendam nomine Roco, vt quacumq; via pertineret, quo codicilli ij in manus Cicatoræ redderentur; iniungens insuper eidem Roco, vt si qua ratione fieri posset, ad colloquium illius peruadere conaretur;

quo

quo obtento in fide animatum confirmaret. Et quidē ita visum est Deo, vt conatus hic cum fructu succederet. Non mediocriter enim illum epistola Cabralis consolata est, ad quam in hanc sententiam respondit; Nō esse non verissimum grauiā se multa ob professionem religionis esse passum, atq; etiam mirificè se animo discrucuari flagrantissimo, quo teneatur, desiderio baptismatis consequendi. Nihilominus orare, vt omnem pro se sollicitudinem, animiq; angorem deponere velit, maiorem enim se nunc, quam prius vquam, in animo suo firmitudinē persentiscere; & quidem interea, dum arctè adeo detentus fuisset, saltem precationes sibi traditas ediscendi, & in Christiana legis doctrina meditando tempus sibi commodum fuisse habere se ad manum globulos precarios, quos iteratis precibus crebrò deuotè percurreret. Interim spe & fiducia se felicius successus concepta sustentari; dum indies expectat nuntium, quo à principe Fongoam reuocetur; tum verò sine mora exequiturum se, quod vnicum in hac vita tantoperè desiderabat, nempe vt baptismatis Sacramentum initiaretur. At cum Cichacata sibi persuaderet in filio suo, tot mensibus à Christianorum commercio diuulso, interuisse iam, penitusque extinctam esse ardentem illam desiderij faciem, qua, vt in eorum album reciperetur, flagrabat, accersitum ad se redire iubet Sexaginta equitum comitatu stipatum. Qui cum non procul abesse nuntiaretur, præcipui huius aulae magnates obuiam effusi, mirifico quodam animorum studio exceptum latissimas inter congratulationes non vulgari cum pompa in

vrbem

urbem deducunt. Ipse autem non diu moratus statim atque perecepit Cabralem vnā cum fratre Ioanne huc appulisse, clandestinē multis precibus cum eis egit, vt baptisimatus sibi gratiam conferrent, cuius cum cupidissimus foret, vereri se semper, ne nouis alicunde subnascentibus turbis votum hoc suum impediretur. Neque tem. rē hoc praesagire videbatur, vix enim huc venerat, cum intellexit patri suo in animo esse ad certas ipsum conditiones adigendi, quibus non nisi difficillimē, nec sine conscientia scrupulo assentiri posset. Quod cum praesentiret, praueeniendum ratus intrepide regē adiit, coram quo multa de iniquitate patris conquestus, quot, quantūq, ab eo affectus esset iniurijs, quāq, inhumane tractatus particulatim narrando, per omnes circumstantias, quibus temporibus, quibus locis, per quas personas, quibusq, modis quā varīe latus & exagitatus fuisset, diserte, & ordine percurrerat. Ita vt Rex, praeter quā quod iustis rationibus committus non haberet, quod opponeret, adolescentis insuper expeditum & viuacum ingenium, at maximē aetatem, decimum sextum enim annum nondum excefferat, maturam prudentiam stupens admiraretur. Cum itaq, neque ipse, neq, filius princeps, qui aderat, Cicatora persuaderet, vt paterne voluntati obsequeretur, domum ab se eum dimittunt. Verum enimvero considerans Cichacata nullam sibi viam patere filij insententiam suam adducendi, ex aulicis suis priuatis nobilem quendam virum ad ades has nostras mittit occulte, & quae videbantur, committens. Hic dissimulante, tanquam sine mandatis alienis stent

tamen.

tamen venisset, fratris Ioānis colloquium captans eum edocebat, quā perperam Cicatora, & pertinaciter paternis placitis inobediens refragaretur. In ea autē se esse opinione, illū suis persuasionibus facilius, quā alterius cuiusquam insleci posse. Videri itaque sibi non inutile futurum, vt ipse Cicatoram adhortatoria aliqua epistola commonesciat, ne vltius tergiversari pergat, quin patris sui votis satisfaciens eidem se submittat. Ipse porro ex consilio Cabralis ad eum scribit in hunc sensum, obligatum eum esse in omnibus, exceptis ijs, quae legi Diuina aduersantia anima sua salutem impedire queant, patri suo obedientiam praestare, etiamsi hic discolor, ac ethnicus foret; quinimō hactenus eum teneri cum paternis, tum regijs placitis obtemperare, vt si rei pondus exigat, neque vitae suae parcendum sibi sit. Allata est ei hac epistola, quam cum perlegisset, primum in vertice capitis positam; non sine gemitu, & lachrymis tandem in sinum reconcididit. (Qui gentis peculiaris esse ritus videtur) clara adhuc voce pronuncians, non se omisurum, quin ea, quae literis his mandarentur, ipso effectu persequeretur. simulq, scripto respondit; gratias agens quā maximas pro admonitionibus, & salutaribus consilijs quae sibi data forent. Quae animi in eo alacritas cum patri, tum ceteris aulicis incredibilis latitia causam praeiuit; nec non ingentem mouit admirationem considerantibus quanta cum promptitudine Ecclesia, & PATRVM consilijs obtemperaret. Ab illo verō tempore, quo Cicatora in aulam

in aulam hanc redijt, multifarijs præstigijs diabolus Cicachatum, adaucto rerum diuinarum odio, magis magisq; auersum à nobis reddere, pariterq; adolescentem, obiectis spectris, & diuersis terribilamentis conterrere tentauit. Singulis namq; noctibus vis ingens Saxorum in Cicatoræ domicilium magno cum fragore immittebatur, sic vt domesticos pauor, et metus attonitos corripere. Cumq; videretur strepitus hic, & lapidum tempestas per atria domus defuere, & euefugio ministri facibus accensis accurrerent, repente neq; videri, neq; audiri quicquam; tumultus autem omnis cessare, quem cum ille sui causa, rabie diabolica excitari facile diuinaret, hoc magis contendere, vt absq; dilatione aliqua baptizaretur, quod prodigium hoc editum patri suo vera religionis manifestum signum, & testimonium esset. Pro certissimo etenim habebat, statim atq; baptismi ablutione paganissimum exuisset, euacitura omnino hæc spectra, & damonia tenebrarum principis emissarios fugam inde arrepturos. Tandem Cicatoræ, sitientissimo baptismatis desiderio excitus, nemine ex suis conscio, incommittatus ad domicilium nostrum venit, vt catechismi postrema, quæ habenda erat, lectioni interesset. Qua occasione ipsi instanter id flagitanti, nomina aliquot Diuorum proposita sunt, vt ex ijs, quod vellet sibi assumeret. Porro Simonis elegit; quod nomen, si Cinea lingua characteribus scribatur, eum significat, qui à præceptore sit institutus. Placuit autem hoc illi simplici delectu comparatum; neq; voluit præmitti titulum, quo hodie Principes, & Nobilitas, tanquam

præro-

prærogatiua quadam inscribi, atq; saluari gaudent. Non tamen iccirco ad salutiferi fontis Christina recipiendum admissus adhuc est, rogatus, vt dilationem hanc aliquot dierum patienter ferret, Sic utiq; ad animæ suæ salutem requiri. Videbatur etenim, cum ille iam ætatem attigisset, neque in mora periculum esset, Sacramentum hoc non nisi benè præparato conferendum. Cum alioquin & facilitate collationis res, quanquam pretiosissimæ vilescere soleant. Accidit autem plerunque, vt quàm ardentem nouam aliquam religionem sequamur, tam rursùm, sensim frigescentes, temerè hanc deferamus. Inter hæc Cicatoræ, reginam salutaturus in aulam abiit, à qua cum rogaretur sene Christiana professioni mancipasset, absque vlla simulatione, intrepide respondit; rem ita se habere. Vnde illa vehementer turbata plenag, iratum iuuenem & iurgijs asperrimè exceptum reprehendit, & minis insuper perterritificare instituit. Non multo tamen post tempore redijt ad nos Cicatoræ, & anxie vrgeri cœpit, vt regenerationis lauacro tingeretur. Cumq; videremus non tantum non posse nos ei idipsum negare, sed neq; diutius nobis differendum, Cabralis, præmissis, quæ requirebantur, ceremonijs, iuuenem ab originali labe, vnà cum tribus alijs adolescentibus nobilitate generis claris, suis domesticis, sacra fontis alpergine expurgauit. Quod fuit Aprili mense pridie feriarum dicti Marci Euangelistæ. Quamdiu sacrum celebrabatur, genibus in terram defixis, eleuatisq; in cælum manib;

B

immotus;

immutatus, latuſque, vti ex ſerenitate vultus colligi poterat, perſiſtit. Quo peracto in quoddam noſtrorum ad conclave ſe recepit, vti commodè cum iſſ ſermonē haberet, quibus ſibi imprimis deuinctus videbatur. Inter alia autem, quibus, multa deuotè diſſerendo, quam immenſa, ſolidaq; gaudij dulcedine in imis præcordijs fruereſſetur, demonſtrabat, hoc vnum animi ſui clariſſimum potuit eſſe teſtimonium, quod propalam profiteſſetur, nihil optare ſe prius, quam ad hanc deſideratiſſimam beatitudinem, tanquam complementū, & ſummum felicitudinis culmen ſibi adiſci, ſiquidem omnipotentis Dei ea eſſet voluntas, vt euſtigio, rebus humanis eximeretur, priuſquam innocentiam, & puritatem in baptiſmo receptam culpe alicuius labe contaminaret. Terq; certè quaterq; beatos, quos in Deo renatos properatus excipit ſuiſ, offendiculi omnis, & lapſus occaſionem præoccupans. Cabralis tum ei precarium torquem ex oſſo marini equi aſſabrè expolitū dono obtulit, quod munus maximo in pretio habuit, ſtatimq; collo circumpoſitum appendit, torquem, quē antea geſtauerat, vni ex iuuenibus, qui ſecum Chriſtianismo initiati fuerant, benigne condonans. Poſt hac verò amplius lapidatum non eſt, ſed demonijs cedentibus Saxatilis illa tempeſtas omnis deſijt. Non multos deinde poſt dies Simon cum patre ſuo rus, quod quatuor leucis ab vrbe diſtabat, proſciſcitur. Vbi loci cum Rex, & princeps filius aprorum, capreatumq; venationi inſiſterent, ab his perbenigne menſis admoti ſunt. Quibus remotis, dum pater cum Rege commutatis ſermonibus tractat, Simon magna

celeri-

celeritate in urbem redit, quamuis largiſſimus decideret imber; nimirum vt & domi pernoſtaret, & proxima Dominica, erat enim tum Sabbathi dies, ſacrificio intereſſet, quod ardenti deſiderio aſſeſtabat. Et licet inſequenti quoque die continua deſecaret pluuiarum tempeſtas, non tamen hac impediri ſe paſſus eſt, quin templum noſtrum, & quidem pedes adiret. Vbi, durante ſacro, genibus ſubmiſſis tam deuotè, & reuerenter ſanctiſſimum Eucharistiæ Sacramentum adorauit, non ſecus, atque ſi iam à multis annis noſtra Religioni inutritus Chriſtianus fuiſſet. Qua tam porro perceperint ex eo animi voluptatem reliqui Chriſtiani, quod ipſum, quem ſux religionis protectorem habituri forent, in ſinum ſe Eccleſia dediſſe viderent, vobis conſiderandum, perpèdendūq; relinquo. Cumq; Cabralis, qui tum Eccleſiaſten agebat, verba facturus eſſet ad populum, attentiſſimus ille concioni aſſitit. Ipſe proinde ob præſentiam Simonis, conuerſa, accommodataq; ad occaſionem oratione, animare eum, & in fide confirmare. Proponens palinā illam incomparabilem præmij nunquam deſituri, quod Deus pro peracto ob ſui amorè in momentanea hac vita labore victoribus in æterni ſuo regno reſundere ſoleat. Finita cōcione, Simon ad Chriſtianos, qui aderant, conuerſus: quanquam, ait, (vtpote qui nō ita pridem ad hanc vitæ rationem traductus ſim) nondū percipiam myſteria, quæ miſſæ ſacrificio exhibentur, nihilominus credite, quas occultas perſpexi ceremonias, ſanctas mihi, tremendiq; myſterij plenas videri, &

B 2

ſum

summum solatium conferre ijs, qui intelligant, non dubito. Adhuc, inquit, felicitati se ipsorum inuidere, quibus integrum esset sacrum quotidie, quando-cumq; placeret, adire, quod sibi in praesentia non per-mitteretur. Atq; ita omnibus perquam populariter consularis domum digreditur. Alio quodam die, as-sumpto secum manuario stolo, simulans volucra in-sectari se cupere, in nauiculam quandam nostram se recipiens confestim ad ades nostras deuehi se iussit. Quo cum venisset, facta est ei aliquot mysteriorum fidei nostrae declaratio simul & tradita praecepta nō- nulla, quibus ad religionis progressum inuaretur. Non tamen ita cautē, vel occultē fieri id potuit, quin statim Cicachata ea de re certior redderetur, qui cum non sine indignatione grauitur ferret ossium illum tor-quem professae quasi religionis Symbolum, eū collo ap-pensum gestare, nouo denuō rumore hoc vehementius multo irritatus est. Cumq; indignationem conceptā impotenter ferret; neque astum iracundiae premere quiret, per tertiā personā filio denuntiat (apud Iapo-nios etenim inter magnates recepta est cōsuetudo, in serijs, & magni momenti negotijs, quae ad dissensionē spectent, sermonem inter se non conferre, verum per internuntios etiam patres cum filijs agunt) iam pridē ipsum scire, quantopere sibi displiceret, quod Christiana-m amplexus esset religionē. Videre namq; se insolenti quodam illum torque praecinctum incidere: atque adeo non se latere, quod aliquoties ad Christianorū templum itasset; à quo proposito destitutum eum ex-istimabat, cum id ei tam grauitur interdixisset. Itaq; sibi

sibi caueat, ne quid tale deinceps cōmittat. Alioquin citra cunctationem, quicumq; eum seruus comitari au-sit, morti daturum. Sin verò eò insania, & cecitatis adigitur, vt incomitatus eò se conferat, se ipsum ex a-dibus suis expulsum Meacum ablegaturum, quod ipsi probrosam insania notam apud vniuersum populum sit iniustum. Ad haec omnia indissimulante Simon respondit, apertē professus Christianum se esse. Proinde ex religionis suae instituto non licere sibi omittere, quin & templum frequentet, ibidemq; preces suas de-ponens creatori suo anima suae salutem commendet, etiamsi ob hac grauisima quaeq; patienda, nec non & ipsa vita perdenda sibi foret. Quo cum responso dimi-sit eum, qui ex mandato patris secum egerat. Deo au-tem Opt. Max. immensus agebat gratias, datam sibi occasionem fuisse, quod imprimis auebat, vt cum patri suo manifestē declararet, tū & reliquis omnibus propalam faceret, cumam religioni se totum addixisset. Quid verò actū esset Cabrili, mox per epistolam in-dicat; nimirum consequutum iam se esse, quod in votis habebat, vt mentem suam, institutiq; rationes mani-festaret. Vnde cum sciret quanta sibi instarent tole-randa, vt cursum, quem ceperat, perficere sibi liceret, piarum ecclesiae orationum se patrocinium exposcere. Dein noctes diesq; continuatus excubijs multo quā-m prius strictius detentus est, ita vt neq; visitandi, neque animandi ipsum vlla pateret via. Quibus tamen non obstantibus ex industria ratio est excogitata, qua ad manus eius perueniret historia Diui Sebastiani mar-tyrii complectens in Iaponensem linguam tra-ducta.

ducta. Hac continebantur orationes aliquot ad erigendos animos appositæ, quibus ille ceteros martyres consolatus, & ad constantiam adhortans ab infirmitate spiritus ad passionem tranquillo, fortisque animo sustinendas retraherebat. Ut & ille horum vitas in exemplum trahens inter has suas afflictiones pietatis hinc, & patientiæ documenta hauriret. Nec non vberem hac lectio apud eum fructum fecit, cum sensim ex hac iniuriæ ad aduersa quæque toleranda animum sibi compararet. Cicachata autem statim atque responsum, de quo dictum est, accepit, acris multo quàm prius, exasperatus, denuò cum regina sorore contrâ filium coniurat. It nctisq; consilijs, & viribus grauissimè interminando iuuenem metu perculsum, si actumq; expugnare tentabant. Et quidem principio Christianum quendam hominem, quo præceptore ille in musicis utebatur, in exilium abigunt. Post hunc & tertius eorum, qui cum ipso baptismum receperant eodem interdicto exturbant. Hunc Cicachata reum agebat, quod, cum eum filio suo adherere voluisset, ut eius adolescentiæ oblectamentum, præsidiumq; foret, eo temeritatis progressus esset, ut Christiano se dogmate cum illo imbueret. Itaque mandat, ut eustigium illinc abeat, nisi enim immaturæ ætatis patrociniò defendatur, morte se in eo vindicaturum, quam tamen non sit effugiturus, si in conspectum suum se reddere ausit, sed vnâ cum tota patris familia pœnas daturum. Hi duo cum, quo se aliud reciperent, nescirent, ad nos confugiunt. Cabralis eos per rhumantem excepit, & ad patientiam in meliorem spem hortatus,

tatus, ad auxilium commeatū liberaliter tribuit. Pari etiam modo Cicachata alterum eorū adolescentiū, qui cum Simone Baptismum receperant, e medio tolli imperat. Verum id ei non successit. Simon namque à se illum auelli non patiebatur, & percussi animum confirmans, in se spem, fiduciamq; omnem ponere inebat; salutem suam non secus atq; propriam summæ sibi curæ fore. Charum enim articulatim secandū, quàm illi vestimenta à laceraanda. Quidam adhuc alius ex seruis, qui solus ei relictus fuerat, quemq; Meaco ex adibus paternis secum adduxerat, iussus est exultum ire, eò quod Simonē recipere à nobis, & vicissim ad nos huius opera literas dare rescitū esset. In hunc itaq; modum ministris suis omnibus spoliatus, nec non à carissimis amicis desertus, cum omnis consilij, auxilij, & solati expers solitariâ, & tristem vitam duceret, iterum non vna via, cum minimis, tum varijs artibus oppugnatus est, ut à fide descisceret, ita quidem ut hostes neque diebus, neque noctibus intermissis adolescentem exagitando nullum molestandi finem facerent. Ex aulicis primoribus nunc hi, nunc illi, atque alij subinde regina, patrisq; ipsius nomine frequenter eum interpellabant, vno quasi ore eiusmodi ei identidè cantilenam occinentes: Te, qui alter à Rege haberi, dedecet peregrinæ gētis persuasionibus seductum inglorium contemptam hanc vitam agere. Constituit Rex filiam suam in matrimonium tibi dare; provincia omnis Etongo a tibi aufcultat; 15. armatorū millia tuæ ditionis ad tua iussa præsto sunt; ex prouentibus 80. millium

millium census anno quolibet vertente tibi redit: vi-
des quam omnes de te opinionem conceperint, quod
de te iudicium faciant, quemadmodum reliquis huius
regni principibus longe praeferaris ob praclarissimas,
quae in te elucescere coeperunt, virtutes, ob quas sibi
spondent omnes illustri te colophone huius expectatio-
ni satisfacturum: Tu porro vide ne ab hac spe, ab am-
plissimo dignitatis hoc gradu excidas. Ecquid tibi ipsi
calamitatis tuae, & infortunij causam conciliabis? Nū-
quid manifeste conspicis te, nisi Christianam hanc se-
ctam deseras, & repudies, non solum eorum omnium,
tuum & honorum iacturam facturum, verumetiam
vel acerbum, & cruentum exitum, vel probrosum exi-
lium cum indelebili quam tua, tam vniuersi generis
tui infamia, & vituperio manere? Ad qua Simon ne-
quaquam immutato vultu intrepidè in hunc modum
respondit: Nihil equidem hac omnia moror, vel ut re-
gi in generum asciscar, vel tã opulenti redditibus per-
fruar, nihil etiam pensi habeo à Cicacata in amplissi-
marum possessionum hereditatem adoptari, simul &
in contemptissimis habeo tot millibus bellatorum sti-
pari, quinimò neq; de Bongoi imperio laboro, ut verò
Christianum me esse sinatis dumtaxat desidero. Hac
sola mihi est, & maxima voluptas: prae qua quicquid
vos tanto in pretio habetis, sordescit, stipulag; ac vi-
tiosa nuce vilius duco. Eam enim uerò modò obtinere
mihi concedatur, in ceteris quamuis egentissimus vi-
titem, & vel mendici, vel serui conditione, locoq; ha-
bear, aequi boniq; fecero, posteaquam à recepto baptis-
mo deliberato proposito statuerim, amoris ergo, quo
verum

perum complexus sum Deum, qui pro me mori susti-
nuit, ut animam meam à perditione vendicem, om-
nem fortunam aequo animo ferre. Quam inconcussam
in iuene constantiam, cum adstantes perspicerent, ip-
si gentiles attoniti stupebant; Christiani porro cale-
stis luminis, & diuinae gratiae in eo exuberantiam non
inmerito admirabantur, quod inter grauissimos ini-
micorum insultus, tot afflictatus persecuttionibus, om-
niq; humano destitutus adiumento, tam splendido
constantiae actu Christiana religionis fidem compro-
baret. Vnde pleriq; omnes ob inuictum hunc animum
sancta emulatione quandam inuidiam concipiebant.
Considerans itaq; Cicacata se, reginam, nec non ca-
teros amicos irritò conatu manem operam sumere;
atque persuadens sibi per instituti nostri Patres asse-
qui se posse, quod volebat, hac via rem experiri sta-
tuit. Proinde nobilem quendam virum, sibi sanguine
iunctum, hominem prudentem, & circumspectum ad
Cabralem mittit, qui de tribus rebus cum eo expostu-
let; & primò quidem filium suum priusquam nostrae
se fidei addixisset, debitum sibi honorem, & obedien-
tiam detulisse; deinceps verò immorigerū redditum,
praeceptis suis multis in rebus recalitrasse. Quapro-
pter dolere se, quod cum baptizasset; Secundo, cum fi-
lius suus alumnus summo loco natus, illustri natalium
splendore excelleret, in graue honoris, dignitatisq; sua
detrimentum redundare, quod ita frequenter ad eum
nostram visitans exoticis ceremonijs se totum manci-
paret neq; offendiculo, & reprehensione apud populū
carere, quod sertum illud sphaularū collo gestans in

publico se ostentaret. Tertium, de quo quærebatur, erat, cum innumera delubra tam per regnum Figen-
se, quam reliquas sue ditionis prouincias Camo &
Fotoquo (qui ipsorum sunt Dij) dicata, in quibus an-
niuersaria festa solemniter celebrarentur, amplissi-
morum prouentuum opulencia florent: in his si Ci-
cator a Christianis adherere perseveraret, Numinū
suorum cultum extinctum iri, atq; adeo non dubitan-
dum, quin ex eo reditus iussum abeat, tū & religio-
si, vetustiq; Deorum ritus penitus aboleantur. Quā-
obrem magnopere urgebat Cabralem, ut ijs, qua di-
cta sunt, consideratis, filio suo consilium dare, & sua-
dere vellet quo ille fidei renunciaret: se vicissim hanc
gratiā ab ipso impetratā singularibus beneficijs com-
pensaturum. nam & religioni se nostræ impensē sem-
per sancturum, neque minus se nostrorum studio, quo
quam plurimos ad fidem nostram traducere labora-
remus, adiumento futurum, quā si Cicator a eorum
in numero iisdem addictus sacris permaneret. Ca-
bralis autem ad priorem propositionem in hunc sen-
sum respondit: iniquum esse ipsum tam acerbam ha-
bere quarimoniam, eo quod eius filius Christiano
se dogmate imbui passus esset: quandoquidem inscia
ire non posset, quin ipsemet primus suasor ei fuisset,
ut Christianis disciplinis, & preceptis formandum se
traderet: atq; adeo hac causa ab seipso in templum
esse deductum. Quo ex facto si vel error, vel etiam cul-
pa aliqua promanarit, æquum esse, ut si ipsi hanc im-
putet. Quantum verò ad querelam, quam profert, at-
tinet, quod filius post baptismū, assumpta quadā con-
tumacia.

tumacia dictis paternis rehellis esse cœpisset: respondit,
multis in rebus, quæ occurrissent, contrarium prorsus
illum demonstrasse: & quidem potissimum, cum ex Fi-
genfi prouincia remearet. breui etenim tum ab se ad-
monitum epistolio, protinus voluntati, imperatisq;
ipsum audientem se exhibuisse, etiam si tum temporis
Christianæ professioni nondum foret initiatus: neq;
verisimile esse post baptismum in eo ipsum deliquisse,
cum paucos ante dies id esset consequutus. Ad secun-
dam propositionem ait: in regnis Meaci non paucos
nominari posse Conguos, & Voicatas Christianos
neque opibus, neque genere, neque dignitate filio suo
inferiores, qui tamen hoc nomine neq; auita fami-
liae suæ gloria detrahi, neque ab honoris, in quo pra-
stant gradu submoueri se posse existiment. Tantū
enim abesse, religionem dignitati cuiusquam decer-
pere, ut sine hac nullo in imperio veneratio, vel maie-
statis decus conspiciatur. Non ipsum fugere princi-
pem Sebastianam Fongoi Regis filium hanc fidem
amplexum, quam ipse non infausta infamia, sed po-
tius beatissimi honoris titulo habeat. Quodq; hoc ma-
ius esset, in Europæ regnis (ad quam Iapona compara-
ta exigua censeretur insula, cuius etiam non ita pri-
dem notitia ad homines peruenisset) Reges existere
Christianos, qui longè, lateq; per terrarum orbem
dominarentur, alijsq; Regibus dignitate eminerent
augustioribus multò, & potentioribus ipso Voo, vni-
uersa quamuis Iapona imperante: felicius tamen,
& honoratius viuere se illos censere, quo frequen-
tius templa adeuntes sacris intersint. Ad ea ipsos

se con-

se conferre, vt creatori suo Deo, vniuersi orbis Seruatori supplices facti, ab eo gratiam, & auxilium quàm humilibus precibus implorent. Ita namque demùm imperia se feliciter administrare posse arbitrantur, si diuinæ potentie maiestatem agnoscetes, huic pie, humiliter, & constanter famulentur. Quod verò egre ferret Simonē offensas illas spharulas torquis locogestare, liberū esse illi in hoc pro arbitrio agere; neque enim expressum esse Christianæ legis institutū, aut in eo salutē versari. Quocirca, etiamsi ille in templū nostrū ventitaret, de hoc ne laboret, nullo nostro consilio inhibendum iri quin suam voluntatem in eo sequatur. Ad tertiam deniq; expositionem, qua videbatur vereri, seu praesagire potius gentilium Deorum, quippe qui maiori Deo locum facturi essent, exterminium: subiecit Cabralis, in tempestiuam hanc esse querimoniam, rem etenim nondum hucusq; perductam. Porro etiamsi breui effectum sortiretur, nullum inde hac regna detrimentum acceptura, vti iam nunc manifestum, & indubitato exemplo in Nalunanga comprobari queat, qui quantumuis ethnicus adhuc foret, & Iaponiorum principum potentissimus, præ cæteris tamen aduersarius esset insensissimus, & assiduus Camin, pariterq; Fotoquum ipsorum Deos persecutionibus exagitaret. Deos autem hos non solum nullā ab eo sui vindictam exigere; quantū verò magis ipsi insultaret, & sana demoliretur, hoc magis indies ei omnia plusquam optabili prosperitate succedere; illū vndiq; affluentibus diuitijs locupletari, & fines suos adiectis latè prouincijs, tanquam obsequente votis suis fortuna

fortuna amplificare. Nouissimè, quantum ad hos attineret; ipsum requirere, vt Patres nostri elaborarent, quo filius suus, deserta religione, voluntati hanc suā posthabetet; responsum est; huius petitionis inconsiderantiam ex eo procedere, quod nondum sibi compertum esset, quàm pura, & incorrupta sit lex omnipotentis Dei, quæ ne leuissimum quidem erratum indulgeat, hoc minus flagitium tam graue, & enorme admissura, præsertim in ijs, quorum officij sit sincera huius fidei sementem, non calamitatem facere, quod vtiq; iusta Dei ira correpti impune non sint laturi. Itaq; certò sibi constare debere, Patres quocumque mortis genere sanguinem, & vitā suam prius desecturos; quinimò & passuros potius non per Iaponā solum, verum etiam vniuersum orbem sua templa disturbata solo adæquari, quàm impium vsque aded, & detestabile cuiuspiam Christiano deserenda fidei consilium daturus. Ideoq; iustius, æquiusq; esse, vt filium secundum institutum suum viuere patiat; neque; animum eius turbando, operationi diuinæ, quod incassum conetur, oblucriari pergat in cæteris se suo periculo spondere Simonem ipsi sine cunctatione semper auscultaturū. Porro tā intolerabilis ille indies magis magisq; cōficietur diuexationib; vt ad Cabralē scriberet; iam se tot malis oppressum satisfacere, neq; diutius molestiarum has cruces sustinere; proinde orare, vti per nostrorum aliquem rege de statu suo edoceat. Cabralis euestigio Iohannem supra memoratum ad Regem ablegat, qui tum temporis tribus passuū millibus inde in montibus cum principe filio versabatur; cui

cum particulatim, vti instructus erat, quo pacto negotium haberet, exposuisset; ait rex, Cicachata m. filio suo iniuriam facere, cum ipsemet ei aduendi templi, nec non res diuinas audiendi auctor fuisset: neque posse ab ipso Cabralem incusari, quod iuuenem intempestiue seductum, raptumque, ad religionem suam pertraxerit, quum diem ex die ducens in sesquiannum vsque baptismum ipsius distulerit, periculum nempè hoc temporis interuallo faciens, num animi sui sententia sensim euanesceret. ne fortè iuuenili quodam ardore rei temerè instituta aliquando ipsum suppœniteret; per commodū illi interea fuisse, perstandumne, an vela vertenda forent, deliberare. Ad hac religionem deligendi, sequendique, quam velit, cuiusque in arbitrio esse, neque ad ullam inuitum quenquam cogen dum. Nihilominus expediens esse, vti conuiuendo dissimulet; tanquam parū peniti habens, vel etiam ignorans, quid adolescens per ætatis delirameutum, vel agat, vel omittat, ne Cicachata occasionem prabeat facinoris alicuius indigne perpetrandi: cum hic eius sit ingenij, vt alioquin non sit quieturus. Sed tamen, quandoquidem negotium hoc sibi cordi sit, promittere se suo loco, & tempore huius actioni manum serid admoturum. Dum hac agantur, regina conceptam raliem minime concoquere: at si atrem denud maiorē in modum vrgere, atque instare, ne à corpore intermissionem faciat, dum filius sue voluntati cessum eat, alioquin nullo se pacto filiam suam in coniugem ei daturā. Cicachata ergo de integro

integrò ad Cabralem mittit, aureos pollicens montes, si postulatis suis annuat; se videlicet ad magnificam passim extruenda delubra sumptus liberaliter suppeditaturum: tum & ex si bditis suis quamplurimos inducturum, vt Christianas ceremonias sectentur, atque his familia vanis pollicitationibus spondens. Ad extremū verò vera pectoris sui oracula promens, grauiter comminatur nimirum nisi postulationi sua subscriberetur, filium se suum, quandoquidem sibi parere recuset, nudum omniumque rerum egenum ad nos ab se profligaturum. At enim, siquidem per nos hoc modo priuaretur filio, atque ita, hoc sibi adempto, per quem progeniem suam ab interitu fuerat asserturus, fieret vt hac extincta auita sua hereditatis beneficium ad alienos transferretur. grauisimam acceptam iniuriam grauius vindicaturum; templum namque se nostrum cum domicilijs, nobis inibi trucidatis, euasatum in solitudinem redacturum: neque esse vt regis gratia, & fauore freti confidamus, quo etiam inuito sui ultionem sit peracturus. Antiquitus apud Iaponios ritus inoleuit, vt si quando principes Bontijs, hi sunt ipsorum sacerdotes, qualescumque ob delictum succenserit, vel ad aliquid ex præscripto agendū volunt cogere, hi euestigio principis indignationem si ga declinent, sana sua cum idolis descenderes: atque in aliam regionem, qua se sperant securè considerare posse, metu mortis, seu grauioris pœnæ, vel bonorum multæ commigrent: aut alioquin offensi animum mitigantes varijs, & magnis muneribus vitam, suaque redimere tentant. Hoc exemplum putatur mouisse Reginam,

& Cicachatham, ut ijs, quibus dictum est, minis fulminarent, sibi persuadentes Cabralem simili consternatione, qua Bontij consueverunt, percussum desertatione fugam arripiturum, atq; ea ratione, cum veditum ille suum expetiturus esset, datis ad voluntatē conditionibus negotium effectum, quem tantopere desiderabant, sortiri posse. At verò opinione sua frustratis secus, quam putarant, accidit, ad eum enim, quo prius, modum responsum ipsis est. Atq; hoc amplius, quod ad splendida promissa sua attinebat, quib; edificationes templorum, amplissimos annuos redditus, & multarum gentium ad fidem conversionē spontebat: ipsum iam dudum intelligere potuisse, & cognitum habere, Patres Societatis, cum patria, & proprijs possessionibus relictis, in has tam remotas regiones se transferrent, hoc eo animo aggressos esse, quo decreverint fluxas huius mundi, & caducas opes cum æternis, & nunquam perituris bonis commutare, præque solo omnipotente Deo, qui solus perfectum sit bonum, sacroq; eius cultu cetera omnia estimatione indigna, & in contemptissimis ducere. Quantum etiam ad minas, quibus & delubro excidium, & cruentam nobis mortem intentabat: dolere potius nos nō superesse nobis præter unam hanc vitam, cuius oblatione gratiam Deo victimam, & sacrificium exhibeamus: si namq; centena animarum millia quisq; nostrū possideat, totidem nos promptos, paratosq; fore Divina sue Maiestati in hostias offerre. Addidit ad hæc Cabralis: verisimile esse, flagrans, intempesumq; hoc suū studium, quo filium ad abnegandam fidem compellere

con-

conaretur, è duabus causis procedere, aut quod sibi lex Divina vilis, contemptibilis, & quasi abortiva, aut etiam falsa, fictiæ, & non à Deo, sed à demonio profecta videretur. Alterutrum autem horum opinaretur, longè ipsum falli. Imperatores etenim, prout antea declaratum ipsi foret, & monarchas, qui summa potestate orbem moderarentur, Christianam religionem non colere tantum, verum & totis viribus contra discolos propugnare, ex quo manifestum esse, præ ceteris eam omnibus quotquot toto orbe servarentur, magis inclutam, beatam, florentem, amplam, præstantiorem, potentiorēq; & esse, & haberi debere. Quinimò solam esse veram, solam sequendam, promulgatamque eam à Deo, extrà quam nemo saluus fieri queat, ipsummet indubitanter planè perspecturum, si animo prius omni affectu expurgato, quo divina gratia capacem reddat, tranquille, & accommodato tempore præparatum se ad hanc audiendum componat. Alioqui certè ipsum, tantæ potentie, & auctoritatis principem, cui rex provincias suas magna ex parte gubernandas committat, & à cuius consilio pacis, belliq; arbitria, & tot regnorum salus dependeat, non decere, ut obstinatè adeò iniqua exigendo ijs, quæ ratio dicat, regi se non patiatur. Nihilominus, siquidem omnis prorsus aequitatis, suiq; officij oblitus, animo destinasset, uti nobis denunciandum mandarat, templo vim inferre, & iubere nos inopes, & peregrinos homines crudeliter trucidari, qui nemini iniuriæ hoc tantummodo laboremus, ut Iaponios, recto monstrato tramite, quo ad salutem perveniant, condocer-

C

mus

mius, sciendum sibi, se nos inuenturum ad omnia subeunda paratos, non quidem armis ad defensionem, ne dum offensione instructos, aut obiectis repagulis protectos, at pjs tantum orationibus armatos, & in eo solo, cui inferimus, Deo fiduciam omnem collocantes. Interea, dum hac ita agitantur, quandoquidem Rex prius significasset Cabrali, vt sibi eorum, quæ contingerent, indicium faceret, ille per occasionem nouæ buis legationis nobilem quendam virum Clementem nomine ad Regem amandat, summam per hunc, quacumq; accidissent, eum edocens, & orans ne cura aliqua diseruietur, aut acerbum sibi sit, etiam si nos ad Dei vstram gloriam amplificandam, fidemque nostram confirmandam miseranda clade neci dederemur; nihil namque hoc genere mortis vel optatius, vel felicius conferri nobis posse. Caterum cum sibi, tum nobis vnicè dolendum esse Simonem tam indignis modis, tamq; inhumaniter laceratum afflictari. Respondit ad ea Rex: non esse cum Cicachata serijs & grauioribus argumentis agendum, dumtaxat autè inculcandum ei, baptismum, & conuersionem esse Sacramenta, quæ neq; sine grauiſſimo piaculo reuocari possint, neque vilo modo contemni, ne Deus, iniuria sua impunitatem non diu laturus, non sinat; Neque expedire Cabralem ei nunciare, & promittere, effectuū se, vt Simon alijs in rebus omnibus, quàm obsequentiſſimè morem ei gerat, cum Cicachata eius sit ingenij, quascumq; conquirendi occasiones facillimè corripiat & quadam leuitate, si quid ei promittatur, nunquam sit destitutus, quin sibi in omnibus plenissimè satisfiat; neq;

neq; finem facturum, quin cottidie, neq; promissa sibi seruari, neq; filium sibi audientem esse importunissimis expostulationibus identidè quereretur. Hoc nobis certò constare debere. Insuper addidit, Cicachata ex gentis consuetudine de filio suo pro arbitratu statuere permissum esse. Caterum, quod ad templi conseruationem attinet, quod sui iuris sit, quodq; cum principe filio suo tutandum susceperit, ne vlla Cabralis sollicitudine distineatur, ab hoc namque, vti hactenus fecisset, omni diligentia & officio omnem iniuriam se depulsurum, totumq; se ordinem nostrum ab incommodo omni, & detrimento integrum sartum tectum præstaturū. Interea cum caci Sathane ministri, quibus ille, tanquam instrumentis, ad conuellendas piorū mentes vitur, considerarent, nihil omnibus agi, proficiq; laboribus, quibus Simonem per ingentia promissa, minas, & subdolas persuationes à sententia dimouere satagebant; Non ipsum proposita infamia, & probro, non facultatum intentata ereptione, non mortis periculo commoueri, alia via, seu stratagemate iuuenem adoriuntur, ei scrupulum proponentes, quo imprimis se discriuiaturum non ignorabant. Quendam itaque ex amicis suis, cui fidem in omnibus habebat, mittunt. Hic ei nunciat, patrem suum animo destinaſſe illo ipso, vel insequente die Christianorum ad eum iniecto igne, incendioq; haustam in cinerem redigere sua proinde rebellionem causam se futurum, vt Patres cum reliquis Christianis funditus extinguantur, delubrum ipsorum solo aquetur, totoque regno tumultibus, & seditione iactato, calamitoso furore ima cum

summis misceantur. Neq; patrem suum curare, quando sibi hac ratione priuato posteritatis spe familia interiret in hac tempestate morte sua suo generi colophonem imponere; nec non alia grauissima mala hac occasione teterrima procella regnum turbatura, quorum singula satis, superq; valida erant ad eum à proposito deijciendum. Atq; hac amplius subiunxit; inquit; cum Patribus ego sermonem contuli, ysq; declarauì mentem tuam esse fidem Christianam ad mortem vsq; conseruare; templa intere à passim erigere, et demum, cū te verū gubernaculis admoueri contigerit, curaturum, vt subditi omnes tui, baptisimatis vnda aspergantur. Ipsi ad hac mihi responderunt; si hoc tibi decretum menti infixū sede at, atq; ad ipsum obseruandum animum obfirmaueris, licere tibi interim coram populo religionem tuam extrinsecus sine scrupulo aliquo dissimulare. Porro ne nunc pater tuus, cuius patientia obstinatione tua peruieta est, rem vi experiri ordiatur, & Patres, quod modo animo volutat, concitato impetu extirpatos deleat, praesens periculum, & rei necessitas exigunt, vt actutum, nullaq; interposita mora, quid animi tibi sit, declares. Simon ad has angustias reductus in cubiculum quoddam se recipit, vbi totum eum diem continuatis orationibus Deo supplicans transiegit. Et quanquam persuadere sibi non posset, vt crederet consilium hoc à Patribus emanasse, tamen cum certi nihil sibi constaret; adhuc considerans, nisi assentiretur, quanti tumultus, quanta calamitates impenderent, quodq; imprimis animum ipsius intolerabili anxietate conficiebat, quā luctuosū

Patres

Patres exitium maneret; cum neminem apud se haberet, cui in sinum animi sui scrupulum deponere, aut à quo quid sibi facto opus foret, consilium exquirere posset, iudicans neq; praesentius, neq; conuenientius sibi contrà ingruentia damna remedium posse dari, arbitrium metu superante, iuueniliter magis, quā prudenter determinat. Et epistolio tanquam alexicaco, promittit à patre se suo diuersum sentire nolle, at potius annexurum, vt eiusdem voluntati in omnibus satisfaciatur. Aduersarij literis his acceptis, easq; secundū animi sententiam interpretantes asseuerabant punitere illum instituti, & reuocato gradu cupere professam fidem abnegare. Per quam opinionem Cicachata, & regina aulici magnum excitabant plausum, nec non & reliquus gentilis populus insolenter exultabat, credentes hoc pacto diuinae legis maiestatem conuulsam, & spe tumentes reliqua ipsis ex voto deinceps successura. Interim is, qui per imposturam hanc fraudulentis adedò verbis Simonem circumuenerat, ne prodito astu, periculum subiret, elanculum se inde proripuit. At verò cum dolus hic apud Simonem increbuisse, supra modum ob id, quod imprudenter adedò commiserat, animi dolore afflictabatur. Statimq; Cabrali, datis literis indicat, quibus motus, coactusq; rationibus epistolium illud in eam sententiam extorqueri ab se passus esset. Sed quoniam vix tolerabilem ob hoc factum conscientiae stimulum persentisceret, ex intimo se corde Deum, suamq; Reuerentiam orare, vt erroris huius, & delicti gratiam sibi faciant. Cupere autē sibi trāscribi, praescribiq; qua ratione culpa ea redimi

C 3

queat;

UNIVERSIDAD
DE SALAMANCA

CRIDOS.USALES

queat; etiamsi etenim tota Iapona Cymmerijs inuolueretur tenebris, in suo tamen pectore, Diuina opitulante clementia, lumen illud fidei, quod Deus sibi tam benigne impartitus esset, extinguere non posse. Et si videatur Cabrali, ut altero epistolio aperte declaret Christianum se esse, uti antea insinuauerit, retrahās quicquid prioribus literis promississet, sine mora errorem se recantaturum, quanquam certò sciret caput statim à ceruice sibi reuellendum; aut (si Cabralis ita expedire iudicaret) ad eadem se nostram incunctatè venturum, quo vnà nobiscum communem martyrij coronam reportet. Demùm sacrarium aliquid reliquiarum sibi dari expetebat, quarum presentia, & virtute animam suam securiorem præsaret. Ad quæ omnia Cabralis ei fusissimè respondit atque in summa hac nunciat; lege ipsum diuina obstrictum esse, semoto non tantum nostri periculi respectu, sed & alijs quibuscumq; causis suisq; deq; habitis, propalā, & planè fidem, quam recepsisset, profiteri, quoniam & ipso cperere, quotienscumq; necessitas adiget, comprobare. Adhuc, siquidē ita Deo placeret, duob. pluribuscumq; nostri instituti Patribus ad mitigandā sanguinariorū hostium rabiem moriendum esse, horum in locum vicenos, tricenosq; alios ex India prouincijs, exigua calamitate vberissimo fœnore compensata, successuros. Hoc accepto responso Simon generosum, & imperterritum arripiens animū, alteras ad patrē suum adornat literas, ingennē, & ex professo declarans Christianorum se religionē, uti nō ita pridem significasset, amplexum, in qua conseruandā ad extremum vsq; spiritum

ritum perseuerare decreuerit. Licere ipsi ut de se pro voluntate statuatur, aut occidi imperet, aut Meacum releget, aut cū ignominia domo sua expellat, nam tum sibi in societatem Patrum se dare deliberatum esse. Nondum hæc literæ Cicachata redditæ erant, cum intere à Cabralis fratrem Ioannem ad Regem amandarat, ut cum eo de hoc negotio tractaret, pariterq; consilium, & opem requireret. Hic non exceptus tantum beneuolē est, verum & Rex, filiusq; princeps tā benignis & splendidis verbis templi, nostræq; Societatis protegendæ curam stipulati sum, ut difficile præclarissimum hoc ipsorum erga nos animi testimonium vllis verbis explicari queat. Ut autem fratres carissimi, facilius intelligatis ea, quæ deinceps dicturus sum, scire vos conuenit Regem Bongoum ex vxore proles septem, quos inter mares tres sustulisse. Quorum primogenitus natiuitatis prerogatiua regni immediate heres, iam nunc illud gubernat. Rex enim, translato in eius caput diademate, harum prouinciarum plenā ei administrationem cēsit: tantummodo, cum necessitas exigit, in rebus arduis & periculosis consilio ei dando occupatus. Secundus filiorum, qui sextum & decimum nunc ætatis annum egreditur, cum nulla ratione, prout sui desiderabant, induci posset, ut in Fontiorum ordinem redigi vellet, Rex ipsemet ad Cabralem eum deduxit, petens ut sacra tingeretur vnda. & nomen ei inditum fuit Sebastiani. Huic adolescenti intima, atque arctissima intercedit cum Simone cōsuetudo, cui iure adoptionis, utpote cuius pater adoptiuus auunculus eius sit, amicitimus efficitur, atq; cū

affinis ex destinato cum sorore sua matrimonio futurus. Porro Simon, cum magis metueret, ne ignominiose proscriptus proligaretur, quam quod de vita sollicitus esset, ad incommodum hoc auertendum accommodatissimam ad rem rationem excogitauit. Quae haec fuit, ut nuntiaret Sebastiano, se colloquium eius magni momenti causa expetere, quod cum domi commode assequi se posse dissideret, opportunitatem ut caperet, qua certum in locum conueniant. Secreto itaque, veluti olim Ionathas profugum Dauidae consolaturus, domo digreditur, duobus tantum famulis comitatus, & ad destinatum locum contendit. Ut illum obuiam sibi factum Sebastianus vidit, magna commiseratione capitur; tam sui dissimilis ille, & animi angoribus quos tulerat, confectus erat. Adagebat condolentiam, quod cum incomitatum conspiceret, cuius dignitatis erat seruorum cateruam secum trahere. Simon autem sic orsus, ait; Patri meo, Sebastiane, datis literis animum meum enunciaui, qualem quidem me imbibisse ipse abominatur. Nihil itaque sperandum mihi est aliud, quam ut aut me morti dedat, aut cum ignominia abigat. Porro cum tu regis sis filius, quam proximè mihi cognitione, & qua nostri, amicitia tenetur; quodque his manus, communem mecum fidem amplexus sis; neque, impraesens, omni humano praesidio, & fauore destitutus, non videam quòd, ad quemcumque alium confugiam, per regium tuum genus, per sanguinis nostri propinquitatem, per arctissimam nostram necessitudinem, per communem religionem te adiuro, ut presenti in isto rerum mearum, honorisque, vitaeque, discrimine afflictum me consilio, &

silio, & re iuues. Respondit ad haec Sebastianus; auxilio se ei, prout & cognitionis, & amicitiae, & causa iure teneatur, adfuturum; & si proscribatur, non incomitatum in exilium iturum sibi enim decretum esse comitem se ei dare, & cuiuscumque fortuna participem se facere. Cum namque eidem sit causa obnoxius, qua ipse prouincia priuetur, contempta suorum indulgentia, eandem seipsum sibi multam irrogare velle. Id, commodum, ita excogitabat Simon, ut cum Regina, & Cicachata intelligerent, quandocumque, se è prouincia eiekturi forent, Sebastianum una secum in exilium iturum, non auderent id in se attentare. Non enim ignorabant, quod Rex filium suum mirandum in modum carum habens se eo priuari non ferret. Ut autem edreueretur unde digressus sum; mox ut Cicachata postrema illa litera Simonis reddita sunt, quibus indissimulanter Christianum se esse testabatur, intellecta sunt verborum impotenter indignatis tonitrua; ingentem videlicet coactam sibi manum, qua sectam Christianam, trucidatis patribus, extirpaturus esset. Neque, fictae erant minae; namque (uti referebat postea princeps Sebastianus) duobus ex nobilitate equitibus mandarat, ut solum Cabralem confoderent, alijs vero decem, ut fratrem Ioannem correptum in frustra conciderent, quippe qui maiorem reliquis in seducendo filio sustineret culpam, quod & Iaponius esset natione, & popularis linguae communione plurimum noxiosus. Alijs insuper copijs ceteros Christianos trucidandos, templumque, populandum, & incendio euertendum commiserat. Nos quoque, diuerso ad arma nostra spiritu,

virtualia conuolauimus, orationum, latinarum, ieiuniorumque oblationibus, & reliquis Ecclesie sacrificijs presenti periculo occurrentes; atque ante omnia Diuina Maiestati supplicantes, vt Simoni gratia sua donum, & in fide animi firmitudinem largiri vellet, quod grauius in his tribulationibus constantiam prestare valeret. Hac autem omnia Bonrij, atque omni gentili populo tanto maiorem voluptatis causam praebebant, quam capitaliore odio res Diuinas, nostramque Ecclesiam prosequerentur. Sicut scriptum est; Eritis odio omnibus hominibus propter nomen meum. Quotquot erant in aula nobiles Christianam fidem professi, ad vnum omnes in templum nostrum conuenere, summo gaudio persusi, & incredibili alacritate offerentes se, vt beati martyrij participes fierent, cuius ipsi praestantiam, nec immerito, summa in felicitate reponunt. Dum itaque hoc modo congregati in sacra eade consistimus, nulla alia de re sermones audire erat, quam quod cuncti, sibi inuicem gratulantes, decantarent iam penitus animo conceptum inenarrabilem martyrij triumphum: quanta foret aeterna vitae felicitas, quantaque passionis breuitas, per quam illa compareretur. Optabant ardenter omnes pro Christo vitam prosumdere, nihil dubitantes, quin hoc vili dispendio immortalitatem sibi apud Superos assequerentur, & interris grata memoria ipsorum mansura foret, quod religioni mortem impendissent. Tantum certe omnium erat gaudium, tamque vehementi affectu, & cupiditate ad martyrij palmam rapiebantur, vt non pauci ad hanc

hanc suscipiendam sumptuosissimas sibi vestes fieri curarunt, vt his ornati honoratius occumberent. Non semel ad eos misit Cabralis, mandans vt inde abeuntes domum redirent, neminem etenim, praeterquam nos solos, Cicachata occidi imperasse. Et quidem cedere eos cupiebat, ne forte Rex & gentiles arbitrarentur, velle nos multitudinis huius praesidio, & armis impedire id, ad quod animi nostri, Diuina gratia persusi, tam ardenti desiderio adspirabant. Illi vero nuncio respondebant, non se ibi loci congregatos, vt Patribus, quo minus sancti martyrij gloriam consequerentur, impedimento essent, verum vt & ipsi huius participes fierent. Et enim cum scirent, rem esse sanctam, & gloriosam defixis in terram genibus, manibusque, in caelum subleuatis ob fidem patienter, & vltro mortem excipere paratos, siquidem ea esset regis voluntas, subito se arma deposituros, prostratosque in terram voluntaria se morti colla supposituros. Ceterum cum fraus omnis, & periculum, quod impendebat, non a Rege nobis intentaretur, verum ex sola Cicachata iniquitate procederet, tum etiam in fidei contemptum, grauemque contumeliam redundaret, nullo pacto passuros se, tam indignum, & impium facinus perpetrari. Immo deliberatum, propositumque, ipsis esse templum ab iniuria omni protegere, & viriliter tutari, etiamsi pro huius patrocinio occumbendum ipsis foret, verum & animosius id se suscepturos, cum non ignorent in eo se rem acceptissimam Deo, nec non Regi gratum officium facturos, praeterquam quod se felices habituros forent;

forent, si pro templi defensione ipsis mori, & vnâ nobiscum martyrium consequi contingeret. Sic vt in hunc modum animati occultè, & inscijs nobis solorum, arcuum, sagittarum, aliorumq; bellicorum telorum ingentem copiam coactam prapauerint. Nos quidem interea orationibus intenti eramus, Cabrale propalam cordis, orisq; generalem confessionem faciente, & in horas optati effectus expectationem sustinebamus. Ex sacris templi ornamentis censuit Cabralis quarendam viam, qua solum calices, fauissa, thumba, & reliqua argentea instrumenta in tuto deposita asseruarentur. Qua omnia in binas thecas recondita sunt. Quarum alteram nobili cuidam viro committere volumus, vt eam (si de nobis trucidandis consilia hostibus successissent) Patri Ioannibaptistæ, qui in Fumai provincia mansionem impraesens habet, aut (si et ille perisset) ei, qui in Iapona nostri instituti moderatior futurus erat, traderet. At ille depositum hoc recipere recusauit, inquit: si tumultus, ô Pater, religionis causa excitabitur, statutum mihi est communem cum Christianis sortem subire, itaq; metuendum, vt me sublato hæc capsula perdat. Quandoquidem tamè periculum alioquin esse video ne pereat, cum vxore mea agam, vt eius curam habere velit. Itaq; domũ se confert, & cum vxore de negotio tractat, qua mulier est nobilis, miram teneritudinem præ se ferens, & omnibus delicijs innutrita. Hæc porro viro suo respondit: insolens sibi videri, quod cum Patres proxima nocte martyrium essent subituri, at q; ipse ultro, & sua sponte sortuna eorum consors fieri properaret sibi persuadere

dere niteretur, vt argentea supellectilis otiosa custos, tantaq; felicitatis expert domi resideret: in templi proinde reuertatur, se euestigio cum reliquis Christianis ponere subsequatur. & certò credat, etiamsi in via trucidandam se sciret, non tamen ommissuram, quin ed veniat. Maritus ad inexpectatum hoc vxoris responsum attonitus, cum, vt se quietam domi contineret, persuadere non posset, sciscitatur quid sibi videretur de capsula statui. Tandem communi viriusq; consensu placuit alicui ex pedissequis, quarum duodecim numero huic domina famulabantur, committendam. De earum fide non dubitabatur, cum & ipsa Christianam religionem sequerentur. At cum eis arca custodia commendaretur, nulla erat omnium, quin recipere renueret, incredibili animi cum promptitudine asferentes non se dominam suam deserturas, sed paratas esse cum reliquis Christianis idem mortis discrimen adire. Denim ergò, cum alia non esset ratio, coactus est arculam eam apud Socerum suum (quanquã gentilis hic foret) deponere, hominem nobilem; quiq; apud Regem, & reginam gratia pollebat. Huic, quid de ea post mortem suam agendum foret, delegato officio curiosè præscribit. Alterã porro cistulam supradicti nobilis fratri maiori natu concedere cupiebamus, qui palatium suum templo vicinum & neptem quandam regine in vxorem habebat. Verum & hic huius curam respuit, neque se reliquorum sorti exemplum velle declarauit. Præparatus autem & is erat cum tota sua familia, qua seruorum & mercenaria vernarum multitudine abundabat, vt ad primum strepitum

tum signo dato in templum, martyrij subeundi causa conuolaret. Cuius adipiscendi tanta, tamque ardens cupiditate Christiani omnes flagrabant, ut & ipsi gentiles hanc animorum in mortem imperterritam promptitudinem obstupefcerent, & nobis quoque natiuitate, & patria Christianis hac Iaponiorum non ita pridem ad fidem conuersorum, ad vitam pro hac effundendam alacritas non leuem pudorem incuteret. Porro autem, quoniam Princeps Sebastianus in verba quadam Cicachata odiosa eruperat, atque hac de causa cum amiculo suo dissentiret, ita quidem (quod ei clanculum Rex iniunxerat) ut iurato, obstinatoque silentio nullo sermone cum illo videretur, voluit & ipse in templum nostrum se recipere, & si casus tulisset, nobiscum mori. Ne tamen ob suam presentiam maiores excitarentur turbae, nostrorum consilio, & hortatu inde discedit; relicto tamen inibi omni suo comitatu, & ad Regem fratremque principem dissimulante se recipit, demandata suis cura, ut cum rumore aliquem excitari perciperet, id statim quam diligentissime sibi significarent; constituerat etenim accepto indicio nobis pereuntibus se immiscere. Non tunc vero illa subinde huc mittebat, qui sibi quo loco res essent, nuntiarent. Ad hac non tantum Christiani omnes huius urbis ad templum confluebant, verum & a tribus quatuorque leucis concurrerent late diffuse nobilissimi martyrij odoratu trahabantur. Cum iam circa medium noctis ageretur, pulsatis templi foribus ingens strepitus audiri capit. Accurrimus enestigido & patefactis portis magna Christianarum mulierum turbam offendimus, inter

quas

quas tres erant illustri loco natae, atque aliae multae diuersae conditionis. Quae quidem prius ob dignitatem domo egredi non solebant, nisi & equitum & peditum comitatu stipatae, vitamque agere ab omni virorum consortio, & conspectu remotam, ita ut neque cum agnatis coram sermone, sed per literas, & tertiam personam agere consueverint, tunc nihilominus maritos, qui nobiscum erant, intempesta nocte secuta, neque suspecti temporis, neque incomodi, neque dignitatis suae habitatione, martyrij nobiscum participes fieri volebant. Erat inter has illius vxor, qui sermolum cum vasis argenteis asseruare recusarat. Hac cum impotenti pro fide moriendi desiderio torqueretur, & a parentibus ethnicis, qui in vicinia habitabant, impediretur, quo minus recto lumine domus egredi auderet, in ceteriore parte seruorum, & famularum opera parietem persingi iussit, atque ita postico cum virginibus suis elapsa ad aliam quandam nobilem feminam, quae in prociectu huius aduentum operiebatur, se confert, atque ita simul festinato gradu, tenebrosa quamquam inhorrescente nocte ad templum, priorum tunc omnium commune receptaculum, contendunt, amor enim religionis faciebat & ut supra naturam & praeter morem auderent. Plurimum adlaborabat Cabralis, ut domum redire vellent, sed frustra id fuit, inhiberi etenim non potuerunt, quin quod reliquum noctis supererat, indefessus intentae precibus cum gaudio, & mirabili martyrij affectu in templo persisteres transigerent. Huiusmodi certe foeminarum Christianus ardor nulli non vehementissimam imprimere debebat admirationem, quippe quarum singula vii ab ipsarum

ipsarum postea maritis intellectum est, sub apparatu sumptuosissimo, quo adornatae, tanquam ad geniale aliquod festum venerant, & stropum, & pugionem occultatum ferebant, non ut alteri offererent; at potius, si quis ex hostibus ipsarum, utpotè, qua commodus, & maximis suis rebus relictis in hanc se calamitatem sponte dedissent, fortuna misertus ab offensione sibi tēperaret, atq; ita martyrij corona priuaret, ut hunc lus armis irritatum in eadem suam prouocarēt. Harū in numero mulier erat generis claritate conspicua, quam frater germanus coniugis Cicachata uxorem habebat, intimus amicus noster, vir probus, & Christianus. Hac cum filium haberet vnicum tenera adhuc atatis, atq; vlnis gestato blanda succusatione somnū eliciuisset, leniter in lectulum collocat, & raptim cum famularum cœtu, cum iam illuxisset, in templum nostrum aduolat, augurans, quod per noctis importunitatem inimici non essent exequuti, non omisso, quin orta iam luce consicerent. Omnes verò huius historiae praeclarissimos actus, si ex ordine complecti coner, modum necesse sit, ut hac epistola excedens in immensum excreseat. Satis est testari animaduersos & conspectos fuisse in hac fortuna strennuos, & illustres actus, & affectus, qui non solum animis Christianorū tristibus in rebus consolationē & gaudium adferrent, sed & infirmis quasq; mentes erigere, & glacie frigidiores accendere sufficerent. Neq; sanè, etiamsi huic populo mysteria religionis tradendo vel centum vitarum millia impenderent, male collocata censerī debeant. Iam vigesimus agitur dies, à quo concertatio

hac,

hac, & contra Ecclesiam persecutio coëpta est, atque hodie etiamnum durat in Regina hac rabies, qua nequam cessat omnem mouere lapidem, quo prauum, & impium suum institutum effectum sortiatur, ut nempe nouitius ille Christi miles, qui tam excellens, tyrocinij sui specimen edidit, quam nuper admodum duci suo fidem dedit, periurus transfuga deserat. Atq; nunc quidem Simonem è Regis, principisq; gratia ejicere malignis persuasionibus tentat, nunc illi creberrimè minatur, grauissimis se eum malis afflictatum crudeli ad extremū morte extincturam. Interea porro dum ecclesia eum in modum cum Sathanae machinationibus colluctatur, nunciat Rex Cabrāli per Christianum quendam hominem; cerdè sibi constare tempestatē hanc omnem reginae uxoris suae studio concitari; vnde sibi animus sine dubio fuerit, dato repudiij libello eam à se dimittere. At verò, quoniam eam trigessimū iam annum uxorem haberet, & septem prolium matrē, veritum se esse, ne per regna sua (qua alioquin non aded pacata forent) grauiorum motuū ansam praberet. Porro quandoquidem Cabrālis iam dudum in regnū Figense proficisci cogitabat, ut velir, abducto secum fratre Ioanne, profectiōnem maturare. Hac ratione tumultum aliquantisper sedari posse; se porro operam interea daturum; ut huic malo, ne denud increscat, oportuno aliquo remedio obuiam eatur; de Ecclesia autem prorsus nulla teneatur sollicitudo; Namq; etiam nunc, si necessitas excogisset, semetipsum cum filio suo Sebastiano ad eam armata manu defendendam superuenturum fuisse. Tunc etiā

D

circum-

circumstante principum, & nobilium ceterua, quorū plerosq; non ignorabat Christiana religioni inſenſos eſſe, pramorſo labro indignationis ſua manifeſta edidit ſigna: tandemq; in verba, qua exaſperatum ſtomachum teſtarentur, effuſus; et quis, ait, eo audacia pronchetur, vt templo, quod ego ab iniuria omni defendendum ſuſcepi, & tot iam annis fauore meo inuolatum conſeruo, moleſtiam inferat? quiſquis id auſit, non impune tulerit, vt ceteri cognoſcant Chriſtianorum ſalutem mihi gratam eſſe. Calralis, eiſdem, qui ad ſe miſus fuerat, nuntij opera vſus, regi certis capitulis reſpondet, quorum hic erat ſenſus. Et quidem primo, noſtra profeſſionis eſſe munus, Spiritalem diuini verbi gratiam per populos diſſeminare: nec verbis tantū, verum & ipſis operibus veram Dei legem approlare; huius cauſa nullum ſe ſubterfugere vitæ diſcrimen: potiſſimum verò huius denuntiatione animarum ſalutē pratendamus; nec minus deinde populum docere, vt, qua debet obedientia & amore principes ſuos, & magiſtratus colat; vt filij parentibus ſint morigeri, & ſerui dominorum iuſſa obſequēti animo capeſſant. Quod cum ſedulo populis inculcaremus, hac nos cauſa capitale multorum odium nobis conciliaſſe, qui in hoc toti ſint, totiq; viribus adnitantur Diuina legis præſcriptum abrogatum tollere: atq; hac ratione apud Maieſtatem ſuam perperam officio ſuo fungi, dum falſis delationibus, quam de nobis ſemper habuiſſet, opinione, ſimulq; beneuolentiam, qua hætenus nos, & religionis noſtræ incrementum proſequutus eſſet, labefactare, & extinguere, ſatagerent. Secundo ca-

pite

pite continebatur: nos, Diuina fauente clementia, lato, hilarique animo prepatatos eſſe vitam, ipſumque templum, & quicquid in eo diuitiarum piorum hominum liberalitate congeſtum eſſet, pro fidei noſtræ veritate afferenda contemptim proijcere. Tertio capite, anteaſtorum reuocata memoria, Regē non ignorare, aiebat, quot iam annorum curriculo in ſuis regnis verſaremur, hoc ſolum, (nullo vel ipſi, vel ulli ſubditorum ſuorum illato detrimento) laborantes, vt Deo, rerum domino gratum, acceptumq; miniſterium præſtemus, tum & ipſi, ex profeſſionis noſtræ officio, pro tot ſui in nos benemeritis, iuſtis honoribus, & memori mente meritas gratias perſoluamus, ipſum etenim Regū omnium huius inſula exitiſſe primum, qui nos huc aduectos in regnum ſuum benignè receperit, præterquam quod toto hoc tempore ſingularib. in nos collatis beneficijs, gratia, & fauore impenſiſſimè nobis ſtuduerit; Ob quod, præter officij noſtri rationes, etiam peculiariter nos obligatos exiſtimauerimus, vt nullo intermiſſo labore operam daremus, quo ſubditi ſui ad veram DEI cognitionem primum perducerentur, pariterque mox docerentur fidem, & obedientiam, ſeruare, quam ex Diuina legis præſcripto Regi, & principi ſuo debent. Quarto ad calumnias reſponſum eſt, quas nobis hoſtes fidei intenderant, huius diſidij, & ſeditioſe perturbationis culpam in nos deriuantes, cum inuidioſa, & tragica facti exaggeratione obijciendo: proximum fuiſſe, vt hoc motu regnum ſubuerteretur: nos rebus nouandis prouinciam commouere, & populis concitatis,

D 2

qua.

quacumq; penetraremus, turbas excitare. Ad hac Cabbalis, falsam hanc criminationem à nobis remouens, Regi ostendebat; non nos sed potius Cicachata leuium suum huius factionis & causam, & caput extitisse, quem primum, quid facere aggrediretur, considerare oportuerit, neq; temerè, & anabatarum more ceco iudicio ferri: tandemq; nunc tanto cum dispendio, & diuinæ legis detrimento imprudentiam, ac leuitatem suam reconcinnare velle. Nihilominus si Cicachata pateretur Simonem Christianis legibus pacatè viuere, non se recusare, siquidem hoc modo illius rabies mitigari queat, mortem oppetere, simulq; in expiationem ipsius iræ fratris Ioannis tam iniustum ipsi caput offert. Quinto, inquit, quod ab inimicis in vulgus spargebatur, pellexisse nos Simonem in templum nostrum, vt illud coniunctis nobiscum viribus, defenseret, meram esse calumniam; Non tamen se ire inficias, Simone suorum odijs, & exagitationibus infestato, veritos nos, ne indignè quippiam pateretur, desiderasse vt se in templi nostri asylum reciperet, quod ei, utpote Christiano, in his oris peregrino, at vero domi aded illustri, non tantum patere, verum etiam vltro offerri debuerit. Qua in re arbitrati sumus rem nos Deo acceptissimam facturos: si eum ad nos receptum pro sua dignitate sustentaremus. Eius etenim eum esse expectationis, vt etiam si eius fouendi causa quicquid tam per Iaponiam, quam vniuersam Indiã Societas nostra facultatum possidet, impendatur, vile tamen impendium censei debeat. Ad hac capita respondit Rex; & initio; quandoquidem iam septem

vltà

plurà viginti exacti essent anni, à quo Patres in regnum suum acceptos foueret; & cottidiano vsu satis compertum haberet, omne ipsorum studium in benè viuendi præceptis tradendis, & communi populorum salute procuranda versari, non fuisse necessarium hac sibi ordine commemorando repetere. Hac quidem opinione de ipsorum virtute, & benè meritis inductum in suam fidem receptos immunes ab inimicorū odijs, & iniurijs defendere. Quod ad secundum, ait; iam dudum se accuratè explorando certò cognouisse, Patres pro tuenda Diuinæ legis auctoritate nullam non fortunam paratos esse subire; & licet cuiusq; in arbitrio esset, cuiusq; velit, se sectæ adiungere, æquum tamen esse, vt patres familias in filiorum curam incumbant, Vt templum autem, & Christiana Ecclesia inuiolata conseruentur, ad dignitatem suam pertinere. Neq; enim sine auctoritatis suæ derogatione his noceri posse, quibus ipse patrocinium spoponderit. Qua de causa, etiam si Cicachata tam arcto propinquitatis gradu sibi iunctus, nec non familia nobilitate penè par sit, si tamen obstinatè maleficium in templi moliri persisteret, se eum publicum hostem declaraturū. At verò ed magis illi cauendum, ne quid contra voluntatem suam committat, quod sibi fortunam omnem suam, amplitudinem, & qua nunc conspicuus sit, dignitatem acceptam ferre debeat. Sed neq; se filio suo, cui principation cesserit, contrà se quacumq; in re asurgenti parciturum, quin in eum continuò capitis poena animaduertat. Ad tertium quod attinet, inquit, cum primum ex continenti China in Iaponiam nau-

D 3

garet,

UNIVERSIDAD
DE SALAMANCA

CREDITO.SALES

garet, se totum triennium apud se habuisse Lusitanum quendam hominem artis suae professione medicum, qui fratrem suum Amangucci Regem ex vulnere manuario stlopo accepto curauerat. Ex hoc se frequenter percunctari solitum de Lusitanicis, & Indicis rebus, ante omnia verò de Religiosorum nostrorum statu, moribus, & viuendi ratione. At cum ille multa narrando institutum ipsorum miro praconio commendaret, hac se motum ratione ante sextum, & vigesimum annum nobilem quendam virum ex domesticis suis in Indiam in hunc tantum finem legasse, ut de rei veritate certò sibi constaret. Qui ad fidem Christianam inibi conuersus fuerit. Ab eo Bongoum reuerso intellexisse se, ea, quae Lusitanus sibi narraffet, parua esse ad illa, quae ipsemet coram vidisset. Huius verò omnibus ita exploratis propensum suum animū, quem erga Patres habebat, ita confirmatum, ut finistris nullis suggillationibus auerti potuerit. Ad quartum caput respondit: gratum sibi fuisse, quod intelligat Cicachata perturbationem omnem istam imputari: qui cum filium suum ad nostram religionem adduxisset, vel tunc debuerit praecauere, ne committeret, cuius ipsum aliquando poeniteret, vel nunc proprii sui erroris confessione alieno delicto succurrere: temere autem quidquam aggredi, propriamque suam culpam impotenter ferre, ut hoc pusilli sit animi testimonium, ita illud iudicij esse vitium, vtrumque imprudentiae notam. Ad hac manifestò se cognoscere, Regum felicitatem in eo consistere, ut pacatas, & tranquillitate florentes prouincias possideant: infansam

faustam contra agere vitam, si bellis ea, & disidijs exercerentur. Quae, inquit, ex ipsorummet Regum prapostero imperio manare, dum iniustitia contra equitatem patrocinentur. Quocirca constituisse cum principe filio, & regni primoribus agere, ut huic vitio maturè obuiam eatur. Praterèa addidit scire se falsum esse, confictumque, quod gentiles amuli nostri Christianos inculpando in inuidiam vocarent, tanquam auctores deuastationis Amangucci, Arima, & Meaci regnorum; eò quod hac in loca religionem suam induxissent, cum ea ruina non ex eo originem, vti manifestum sit, traxerit: verum enim verò quia Reges ij iniurijs subditis suis ab illis, quibus administratione concesserant, illatas vel neglexerint, vel dissimularint. Cum etenim gubernatores principum suorum indulgentia pro voluntate ad vtilitatem suam omnia trahant, necesse esse, ut discordiae, & seditiones excitentur, quorum culpam ut à se submoueant, falsis criminibus nos reos agi. Quintò ait: res & causam Cicatorae ad suam tutelam pertinere: & si pater ipsius eo insania progredieretur, ut adoptionem reuocaret, se tamen ipsum non modò non deserturum; verum etiam, vti prius destinasset, filiam se suam, quantumuis vixdum ad maturitatem peruenisset, ei collocaturum. Atque etiam amplius ait: si iniurijs, quas Patres externis in Regnis reciperent, non secus atque sibi ipsi factis, tangeretur, quantum magis debere se moueri, si suis in ditionibus praeter aequum & bonum lederentur, quos ipse oculis & vlnis, tanquam carissima, & fidei suae commissa pignora foueret. Horum

omnium, quæ dicta sunt, consensu erant regina & Cicachata. Nihil secius tamen non desistebant omnia tentare, quo Regis & principis animum ad votum suum inflecterent; tandemq; cum nullum molestandi finem facerent, assidua importunitate effecerunt, ut Rex, quantumvis grauatim, & inuitus, ne tamen contemnere ipsos videretur, nuntiandum iniunxerit Simoni; ut ad tempus, si fieri posset, religionem dissimularet, non enim aliam inueniri viam animum patris sui placandi; se quidem nihilominus filiam suam in coniugem ei daturum, & spondere effecturum, ut & ipsa non multos post dies Christianam fidem recipiat. Respondit ad hæc Simon; alijs in rebus omnilus licere forsitan ex necessitate dissimulanter agere; solam verò religionem nullam prorsus simulationem, aut fucum admittente; orare autem se, quandoquidem in Christianam fidem iurasset, ne maiestas sua pateretur propter causam diuinam adeo & iustam, tam inhumanè, & iniuste tot iniurijs, & afflictionibus se lacerari. Nec non alia, & occulta via literis occultis scribit ad Cabralem; admonens, ut nullo pacto salutis suæ causa vel Regis, vel patris sui petitionibus assentiatur, aut quicquam indulgeat. At verò de hoc securus sit, nullis se cruciatibus, aut tormentis, nullo, neq; mortis supplicio, ad fidem deferendam vnquam adigi posse. Deum etenim, qui sibi huius amplectendæ gratiam impertisset, etiam retinendæ constantiam daturum. Porro Sebastianus, cum negotij huius seriem omnem ex suis didicisset, & qua pertinacia Cicachata Regis pro se sententiam elicere conaretur, ei per binos domesticos suos

os no-

os nobiles viros nuntiat; quanquam se in principis Rex, pater suus in Christianorum templum deduxisset, & tunc, cum baptizaretur, presens adfuit, & circò tamen non se ad hanc fidem suscipiendam inducendum fuisse, eius consilio, aut presentia motum, aut quod ille pium id esse iudicasset, at verò quoniam indissolubilibus veritatis argumentis conuictus, manus ei dare compulsus esset. Ceterum patrem tunc suum, id ita instituisse ea opinione, & spe, conuersionem suam sufficientissimam futuram occasionem, ut quam plurimis suum exemplum secutis, Christiana fides per sua regna cottidiano incremento auctior redderetur. Quod suum institutum cum successerit feliciter sic ut & Simon nouitiorum ecclesiæ sese adiunxerit consortio, atq; ipse eum nunc ab eo retrahere conetur, manifestè videri posse mentem. Studiumq; patris sui ipsam improbare, vel etiam detestari, & aduersis conatibus conuellere cupere; atq; id contemptui ei esse, quod pater suus secum omnium rerum maximo in pretio haberet. Proinde sciret hoc negotio de honore suo agi, pariterq; nominis sui famam in periculum vocari, ritè itaque, & consideratè perpendat, ne fortè perperam in eo sese gerat. Constare enim illi se Patribus his præceptoribus uti, à quibus ea, quæ ad animæ suæ salutem pertinent, doceatur; atq; huius disciplina gratia cotidie se templum ipsorum adire. Porro si ille his trucidatis templum demolitur, viderit in quem tanta indignitatis vituperium & ignominia sit resolutura. Adiecit adhuc; etiamsi intentatum facinus effectu caruisset, ex parte tamen Cicachata præ-

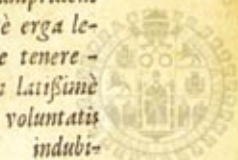
D 5

suæ

sua voluntatis, & intentata sibi iniuria indelebilia vestigia, simulq; sui vlciscendi causam, & occasionem permanere. Neque tolerandum sibi videri Cicachatam quemcunque ex seruis suis, qui nuncium aliquem ad Simonem detulisset, trucidari iussisse: unde certò sciret, quoscunque ex ipsius seruis obuios habiturus esset, pari se mandato neci daturum. Que omnia multò prius ei denuntiaturus fuisset, nisi Rex pater suus id se facere prohibuisset, quoniam negotio in se recepto finem imponere se posse sine honoris sui præiudicio credidisset. Iam cogitatione, & mente completi vnusquisque potest hoc nuntio Cicachatam & Reginam acrius multò, quàm prius, accensos in furorem excanduisse. Regina certè indignationi vela laxans honesti nullam rationem habere, sed & materni affectus præ nimio animi aestu obliuisci. Publicè etenim apud omnes protestari, Sebastianum se pro filio suo non agnoscere. Et instanter egit cum Rege marito, ne tanti momenti negotium leuiter curare, aut negligere vellet. Siquidem sibi certò constare; Christianos res nouas, & pernitiosas moliri; conspirasse in ipsum, & coniurationis capita delegisse Sebastianum, & Cicatoram: suscipiendam prorsus huius rei cogitationem, & cautionem maturè adhibendam. Si namque Christiani iam nunc, cum pauci admodum numero existant, regno tam graues sint, tantumq; negotij Regi suo exhibeant, quid futurum si in multitudinem excreuerint. Consilium itaque optimum esse principijs ob stare, exterminando tam diram, & execrabilem sectam, & quidem prius

priusquam regnum funditus pessum eat, aut saltem insignem aliquam cladem accipiat, vt alijs in prouincijs eadem de causa contigerit. Quocunq; enim Patres peruenerint, eam loca vnà cum ipsis publicam pestem immigrasse: intestinas discordias subito natas. & inauditis calamitatibus omnia conturbata, & deuastata fuisse. Huiusmodi rationibus, nec non alijs confectis exemplis in medium adductis à matre filius princeps, & ab auunculo nepos, isq; seruente atate, atque ethnicus, aduersus Patres incitabatur, quibus persuaderi poterat, vt eadem eorum continuò imperaret, Diuina nisi bonitas defenso nostra, & praesidium fuisset. Nimirum hic Patrum in medio luporum periclitantium salutem vnice cura habuit, sic vt nulla calumnia, nulla expostulationes aut Regis, aut Principis animum à nobis alienare valuerint. Etiam si Princeps, ne per omnia matrem contempsisse videretur, nonnihil eius affectibus indulturus, Cabrali referendum mandavit: amore se fraterno, & beneuolentia singulari Cacatoram prosequi, quam in se rarissimè, & prestantes, quibus ille commendaretur, animi doctes excitassent: proinde sollicitudinem omnem pro eo deponeret, nullo etenim pacto aduersariorum conatus ex voto ipsis vlla in re successuros, neque passurum se vt Cicatora ablegetur. Nostros adhuc iam pridem manifestè potuisse cognoscere, quanto perè erga legem Diuinam affectus esset, quantoque tenere-tur desyderio, vt huius cognitio quam lausumè per regna sua diffunderetur: cuius sue voluntatis induci-

indubitatum, & luculentissimum argumentum esse posse, quod libenter consenserit, ut filiolos suos baptizarem. Nihilominus displicetur sibi si res ita se haberet, quæ de nobis circumferebatur, videlicet Christianos clandestina coniuratione subditos ad nefarias conspirationes contra Regem suum pellicere: & deliberasse Cicatorem, quocumq; se moueret, in quodcumque facinus sequi. Itaq; scire se cupere, lex ne diuina istiusmodi molitiones, & tragedias excitari precipiat: quod si hoc ea dictante, iuberetur, talem proculdubio legem sine grauisimo regnorum suorum praiudicio admitti, nedum exerceri posse. Respondit ad hæc Calualis, & principio gratias agit, quod ei placuisset animo tam aperto, tamq; amicè sibi insinuare id, quod ipse auditione nondum acceperat: & quæ de re ne cogitatio quidem vlla alicuius in pectus ascendisset. Non se quidem diffiteri principem Sebastianum opem, & adiumentum Simoni, si res huius in discrimen adduceretur, spondidisse, non alia ratione, quam quæ & Rex, & ipse quoq; idem ei promississent. De cætero diuina legis expressum esse mandatum, ut subditi regib; suis, & dominis pareant omnibus in rebus, quæ ipsi huic legi non aduersentur: ad quod præscriptum Christianos in Iapona egisse semper, ipsa re, & tot annorum inculcata vita comprobari posse. Post ea omnia, quæ dicta sunt, cum iam tempestas aliquandiu confedisset, decreat quippe Simoni, ut in nouas molestias reuolueretur. Impulsu namq; reginæ, & Cicachata conueneret sex procures, quorum potissimum consilij, & auctoritate hæc regna gubernantur. Hi agitato inter se consilio,

filio, assumptaq; instituti sui duce sorore quadam Regina, pariter ad Simonem contendunt, ut eum inopinato aggressu ab omni deliberatione prauertant. Cæterum cum audisset ille hos illuc aduenisse, & colloquiū suum exposcere, facile præagiē in quem finem venissent, deliberat eos non audire. Per suorum itaq; quendam eis indicat: si se existimaret annuere ipsis posse, & satisfacere in ijs, quæ præsentiat ab se requisituros, officij se causa obuiam ipsis processurum fuisse. At verò, quandoquidem Christianus ipse foret, adeoque Deo magis obnoxius, obstrictusq; quam voluntatib; & ceremonijs humanis, metuisse se ne in communi cōgressu displicentiæ alicuius occasionem ipsis præbaturus fuerit: orare proinde ut inoffensi domum reuertantur. Summi profectò, si atres carissimi, suæ demonis conatus, & multimodæ præstigiæ, quibus immobilem hanc fidei columnam euertere satagebat: atq; una, eademq; ruina pessum dare, quicquid tantis cum laboribus nostris in Fongoi hoc regno totis 27 annis hætenus edificatum fuit. Sed neq; minor contra Domini Dei nostri in conseruandis electis suis apparuit prouidentia, necnon manifestata est potentia sua, qui ex hac nostra tribulatione fructum nos vberimum colligere voluerit, ut gentibus palam de fide in ipsum nostra, & de benignitate in nos sua constaret. Difficultatibus ipse nos istis laborare voluit, non ut periremus, sed ut mirabiliter liberatis nobis ad gloriæ suæ confessionem etiam hostes adigeret. Hac certè occasione Diuina gratia vis, & efficacia violentissime se prodidit, cum inter aduersariorum vana consilia;

lia, dolos, & minas, potentiam, & malitiam Christi. ani isti fidem hic suam, quam prius otiosam, & inexploratam in pectoris penetralibus sonebant, ipso actu, & opere, pariterque ardentissimum erga DEVM amorem demonstrarint. Tyrones adhuc fidei, seu Neophyti nostrorum hac constantia mirabiliter sunt animati: quique remissiores erant, & algere iam ceperant, denique stimulat in religionis amorem fervidus his exemplis, tanquam facilius admotis exarserunt. Denique multo maxima gentiliū turba his exemplis attracta ad fidem confluit. Quorum tres supra viginti Cabralis baptismate lustravit, atque inter hos magni nominis quendam Chesciū. Cui ingens apud Pontios auctoritas habebatur. Huius Baptisma Princeps Sebastianus sua presentia honorare, & exhibitum cunctis Regale convivium gaudij sui hoc successu concepti testimonium esse voluit. Porro huius Chesci, ad fidem conversio tanto maiore astantium animos admiratione rapuit, quod oblitatus ipse prae ceteris antea semper resistit. Abducto namque à paganismo ad nostram fidem Principe, cui is subiectus erat, una cum alijs sex, quibus cum ei necessitudo intima intercedebat, quantumvis toto triennio multifariam tentatus, nunquam tamen se flecti sustinuit. Hoc verò tempore tantam constantiam Christianorum conspicatus, sua sponte, & à nemine requisitus in templum nostrum huc venit; dicens, se participem esse velle martyrij, ideoque petere, ut cum uxore, proliis, vniuersaque familia sacri fontis aspergine tingeretur. Magna

præterea

præterea ad hoc spectaculum convenit multitudo, & tanquam rei miraculo percussa ad religionem anhelat. His nunc ter singulis diebus catechizatur; & traditis Religionis mysterijs ad Baptismum præparantur. Sunt & alij ex nobilitate nonnulli, qui duntaxat occasionem expectant, qua nos auditum veniant. Quinimò ipsi gentiles fervido hoc Christianorum Zelo considerato, sinistram omnem priorem opinionem, & invidentiam, qua flagrabant, exuentes admiratione nunc & stupore pleni à rei miraculo pendunt; de lege DEI verba iam proferentes cum maxime à prioribus discrepantia, cum male de Religionē sentientes eam convicijs agitando, sulfamandoque ludibrio, & derisui habebant. Neque etiam prætermisit Deus adversarios suos, pariterque nostros evidenti sue indignationis documento commonescere, si modo per hoc ad agnitionem, & resipiscentiam excitari voluissent. Accidit etenim Pentecostes profecto, cum Regina Iezabellā furij accensa, & ira terribilis impotenti quodam animi impetu ad Christianam Ecclesiam persequendam insurgeret, & à demonio subito correpta magnis doloribus excrucietur, adeoque vehementer quateretur, ut à sex, hysque robustissimis viris cohiberi non posset. Quamobrem gentiles magna cum sollicitudine, proque salute eius anxij, patrio ritu sacrificijs, oblationibus, peregrinationibus, votis nuncupandis, & similibus ceremonijs insistere. Videntes autem nihil hac omnia auxilij conferre, & frustra se ab idolis suis opem implorare, desperato duorum inuamine ad naturalia medi-

medicamentorum remedia conuersi sunt. Rumor est
 accersitum Meaco medicum quendam per equos dis-
 positos, qui totius Iapona eius artis sit experientissi-
 mus. Huic si affectum à morbo seu malo curet, coro-
 natorum trium millium mercedem pollicentur. Atta-
 men rem interim secreto habere student, ne prodina-
 vltionem diuinam testetur; potissimum cum ipsi gen-
 tiles medici affirmant, nullum in ea morbum depre-
 hendi, quàm quod à maligno spiritu exagitetur. Hac
 iusta Numinus animaduersione rabies eius, & contra
 nos excandescencia refrenata penitus refedit: sic vi
 nobis nuntiatis nihil se ulterius in nos molituram,
 ut securi agamus, templo nullam deinceps molestiam
 illatam iri. Hunc Regina casum quantumvis alij
 dissimulando celare asinitantur, vel naturali alicui
 agritudini ascribant, Rex tamen, & Princeps
 Dei vindictam esse agnoscunt, & nò ambigunt fateri-
 tur, Exit omnipotens Deus, ut hac sua castigatione spi-
 ritus saluus fiat. Neq, nò Regina soror Diuine vltionis
 exemplum & testimonium fuit; iam siquidem tertius
 agitur dies, à quo palatium eius incendio totum con-
 flagrauit, neq, multorum millium accurritum ope-
 ra flamma restringi potuit. Pars tantum certa do-
 mus, quam in priuatum usum princeps Sebastianus ià
 inter Christianos vel scriptus sibi construxerat, quan-
 tumvis reliquo adificio adhaereret, intacta tamen, &
 ab ignibus inuiolata permansit. Præter eo, quandoqui-
 dem prolixior fuit, complurima alia, quæ in hoc nego-
 tio occurrere, & ut ne prolixitate fastidiosus siã, nar-
 rationi huic finem imponã. Fratres carissimi; exacta
 hoc

hoc modo iam hyeme, reuiuiscunt gramina campis, et
 flores tranquillitatis apparuerunt in terra, hoc est, in
 Ecclesia nostra. Quare Rex ex necessarijs suis quendã
 ad Cabralem misit; admonens; ut grata mente Deo
 Opt. Max. gratias persoluat, & exanimatas difficulta-
 tes memori animo recolens communi se gaudio per-
 fundat, posteaquam negotiũ ad terminum, quem ip-
 se præderit, & nos Christiani desiderauerimus, per-
 ductum foret, quanquam & industria plurimum, &
 laboris adhibendum fuerit, ne aut Ecclesiæ dignitas
 labefactaretur, aut Simon ab instituto suo retractus
 reciduum pateretur, aut Cicachatham sibi offensum
 haberet, quod eo contempto totus pro Patrum parti-
 bus stetisse videri potuerit, de his nunc omnibus affa-
 tim sibi cautum, namq, & templum saluum, & Simonem
 Christianum manere, & quidem quanquam id
 contra patris sui voluntatem, tamen cum eo in gratiã
 redisse, haberi eo, quo prius, loco, filium, & heredem
 institutum. Adhuc commonebat Rex; cauendum im-
 primis, siquidem tandem ex hac lucta victoriam ob-
 tinuissimus, hac ne abuteremur. Proinde Simonem
 memorẽ facinorũ, salutarijs monitis formandũ, ut
 prudenter & modeste sese gerat, ne insolenter iactabũ-
 dus arrogantes glorias ostendet, neu noui deinceps quid-
 quã attentet, quo patris sui animũ denuo irritatũ exa-
 cerbet. Cum verò hæcenus egregie se gesserit, & Pa-
 tribus, qui eum instituerint, honores amplissimos, &
 fauorem parentis, utpote qui eum amet, conciliarit, ne
 imposterum aditi negligat, quin tam probus rudimẽ-
 tis dignus exitus respondeat. Præterea Patres ipsos et

E

reli-

reliquos Christianos commonebat, ut ab omni iactantia sibi cauere, neque exteriore aliquo indicio latitiam, quam ex hoc successu conceperant, proderent, ne Cicachata hac ipsorum gloria effenderentur. Nouissimè ait, hac se ipsis ita succinètim significanda mandare, quo animo suo scripulum omnem, & suspensam cogitationem eximat. Ceterum deinceps commodius se cum Patribus multis de rebus particulatim tractaturum, è quibus apertè cognituri sint, quàm amico, & beneuolo affectu quàm impensè ipsis studeat. Respondum est ad hac Regi omnium nomine; immortales nos ei agere gratias, utpote cui salutem nostram acceptum feramus, & proinde Deum nos indefessus precibus sollicitaturos, ut hanc ipsius de nobis bene merèdi voluntatem, & summum fauorem Diuina sua gratia prolixè ei, & largè refundere velit. Eo ipsissimo die nuntium quoque, à Simone de salici successu accepimus, & patrem suum, uti ante hunc suorem solebat, benigne, & comiter secum agere. Quapropter infinitas se habere gratias Patribus, ceterisque Christianis omnibus ob ea, quæ propter se passi essent. Quamquam, quod ad se attinet, verè doleat, non se dignum adhuc fuisse habitum, qui martyrij coronam consequeretur. En tibi postremum nostrarum persecutionum actum, & quomodo Diuina Maiest. sua, cum humanis omnibus consilijs destitueremur, rebus nostris clementer prouidens fidam, optatamque, cautionem adiunxerit. Simon demum, pristina libertati sua reditus, una cum principe Sebastiano, noctu, pridie festi sanctissime Trinitatis, in templum nostrum inexpectatus

pectatus venit. Quàm vberè latitia ex hoc ipsius aduentu animos oppleuerimus, vobis considerandum relinquo. Pater Cabralis tum eum Diuæ Virginis imaginacula, artificiose elaborata, donauit, quam magni loco muneris caram habuit. Cumque, Calralis in regnum Figense profecturus in proximū esset, Princeps ei pulcherrimum equum donatum adduci iussit, pariterque nunciari, ut iter ageret securo animo, omnemque prorsus sollicitudinem exueret, Christianorum etenim, & Simonis salutem tanquam oculorum suorum pupillas sibi curare fore. Atqui hac quidem sunt, quæ de his scribenda memoriæ occurrerunt. Porro credite, fratres carissimi, etiam timidus, tepidusque, magnopere prodesse si in istiusmodi angustiis deprehendantur, faciunt namque ut animi, vita iam desperata, & quasi proiecta, cum nullum esse medium arbitrentur, fiducia salutis suæ quadam coniunctione Deo adglutinentur; atque deinceps, metu iam omni profligato, mortem singulis momentis cum eius contemptu fortiter expectent. Sanctis vestris sacrificijs & deuotis orationibus deuote me commendo.

E Fong, oct. 1d. Iun.

1577.

Ex mandato Reuerend. Patris
Francisci Cabralis seruus omnium,
Lodouicus Froes,

E 2

EIVS.

UNIVERSIDAD
DE SALAMANCA

CRIDOS.USAL.ES

EPIST. LODOVICI FROES
EIVSDEM PATRIS
LVDOVICI FROES.

EX literis Patris Figueredi Facata datis intelleximus cum comite cum suo in summo vitæ discrimine versatum fuisse. Ciuitas etenim eis Pagodum quoddam assignauerat, in quo mansionē haberent. Consuetudo autē erat ciuib. vt aliorū Pagodorū idola, quæ feriarū dieb. circūgestari solent, in hoc reposita asservarentur. Porro Pater Figueredus, quādiū sanū illud inhabitauit, tergiversatus est ea recipere. Quā ob causā tota ciuitas tumultu misceri, sic vt plebs in nostrorū cadē conspiraret, & vi ageret, vt simulacra illa ibi loci collocarentur. Dei autem prouidentia effectum est, vt neq. locus à nostris expiatus, denuō contaminaretur, & gentiliū deorum receptaculum fieret, neq. nostri incommodū aliquod incurrerēt. Enimuero, quam non sine graui molestia id impetratum sit, superfedere tamen à vi, conuicti rationibus, quæ ipsis reddita sunt. Atq. ita non tantum pacati quieuerunt, verum etiam quadringenti, & amplius ex ciuib. fidem receperunt.

Alia quadam epistola per Michaelem Vaz. transcriptum est, vniuersum iam dominium Regis Bartholomæi religionem esse amplexum, in quo ille sedem habet, sic vt nemo omnium superfit, qui gentiles ritus retineat. Persapē inibi magno numero, atque vna quadam vice mille ducentos baptismatis vnda renatos.

Adhuc allatum nobis est, in fatā concessisse Arima Regem

Regem Andream fratrem germanum Regis Bartholomæi, qui anno proximē elapso fidem susceperat. Atqui filium, qui in regnum successerit, cum is ethnica adhuc sacra tueatur, coepisse Christianos acriter persequi. Nihilominus spem esse ipsum quoq. cum regni sui subditis ad orthodoxam religionem accessurum; quandoquidem iam tractaretur de filia quadam Regis Bartholomæi in matrimonium ei tradenda, quā non nisi recepta Religione habiturus esset. Hisce diebus quamplurimos ex nostris in diuersa regna amandauimus, ab ipsis Regibus, & Principibus requisiti, vt Diuini verbi sementem inibi facerent. Vnde messem non contemnendam expectamus; Nam & excepti sunt illi à regibus perbenignē, & omni beneficiorum genere cumulātē adiuti. Successuum horum omnium gloria omnis, & honos

Diuina Maieitati adscribenda.

E 3

APO-

VNIVERSIDAD
DE SALAMANCA

GRADOS USALIS

APOGRAPHVM CV IVSDAM EPISTOLAE PA.

TRIS ORGANTINI DATAE EX
Iapona, ad Visitatorem India-
rum, vigesima Septemb.
cis lb LXXVII.

LNgens solatium ex tua Paternita-
tis literis, tum & non contemnendo
operariotum numero, quos presen-
ti anno in hanc messem ad nos mi-
fisti-percepimus. Quo quidē susci-
pio recepto mirifice recreati sumus, prorsusq; anima-
ti, vt nullo deinceps cū fastidio in operoso hoc negotio
nos exerceamus. Qua nuper admodū ex locis Meaco
vicinis nobis nūciata sunt, gratissima fuisse auditu, vt
pote quod fides Christiana nullo impedimento latissi-
mē propagetur. Equidem gaudium hoc nostrum ex eo
successu conceptum, alijs putavi impartendum. Scrip-
psi itaq; de ijs rebus ad Patrem Franciscum Cabralē
fussissimē, vt scriptum illud, aut saltem exemplar nar-
rationis ad te descendendum curaret, quod utiq; factu-
rum confido. continentur etenim multa, quae omnium
certē piorum animos magna consolatione subleuent.
At imprimis recensetur ab initio Quadragesima ad
hunc vsque diem vltra septem millia hominum ab i-
dolorum cultu ad Christiana vitā rationem tradu-
cta, & spem esse multo plures breui in viam hanc sa-
lutis reuocatum iri. Cum tamen verendum sit, ne ob
pauci-

paucitatem nostram officio huic pro rei necessitate ple-
nē satisfieri possit, desyderamus, vt Paternitas tua
coadiutores nobis suppeditet. duo etenim sacerdotes,
qui soli hic confestim cum tertio quodam coadiuto-
re, tanto oneri ferendo non sufficimus. Quandoqui-
dem verò ē profectū, qui his locis fiat, ingens com-
modum. & vtilitas ad vniuersos Iaponios redun-
datura sit, atque aded Christianorum omnium in-
ter sit, eo quod gens hac inter ceteros Iaponia po-
pulos eruditionis, morum, simulq; nobilitatis pra-
stantia principatum teneat, maximē operapreti-
um foret, multos, eosque idoneos operarios huc
mitti, vt ne horum defectu, & inopia tanta fec-
cunditatis ager incultus obsolescat, aut saltem non
tam opimi prouentus, quā promittit, colligi que-
ant. At omnino Paternitas tua persuasum habe-
re debet, eos, qui mittendi sunt, ex omni nume-
ro selectos esse debere, qui neque vulgari sint do-
ctrina, & exacto iudicio, prudentiaque excellent,
vt cum hoc populo ritē, & cum laude tractare
valeant; apud quos equidem post tot iam etiam-
num annos, quibus hic vixi, rudis adhuc, & no-
uitus videor; tanta in eis sapientia, & ingenio-
rum acrimonia elucescit. Exadificauimus hic tem-
plum, non inconcinnum in honorem Assumptionis
Diuæ Virginis, imposito hoc titulo, quia eo illu-
cescente festo Pater Franciscus Xauierus pri-
mum ad hanc Insulam delatus est. Aedes hac
certē tam insigne artificium ostendit, vt non CHRI-
STIANORVM tantum, verum etiam gen-
tilium

tilium oculis in se rapiat. Iamq; quantumvis non sine multo fastidio, ad fastigium tamen usque, & ad normam absoluta est. Speramus porro ex opere hoc tanto cum labore elaborato Christiano nomini non mediocre ornamentum gloriosa cum celebritate accessurum. Quinimò iam huius non obscura indicia se produnt. Siquidem cum ingens esset odium, quo prius in nos inardescabant, & multò maior contemptus, quo nos Meacensis huius ditionis incolæ dedignabantur, è contrario nunc omnes honorificè nobis assurgunt, neq; reperitur quispiam, qui vel nobis, vel religioni obloquatur. Deo autem ante omnia, ob hac sua in nos beneficia gratia agenda. Neq; verò religioni in Meacitanum prouincijs feliciter succedit, verumetiam bonus, & suauissimus odor hic doctrinæ Christianæ ad vltimos usq; Iapona fines penetrant, sic ut iam, nemine contradicente, passim, & propalam nostræ Religionis salutiferum Euangelium denuncietur. Præterea alia duo templa à fundamētis educta sunt, spatiosa, & perpolitata, alterum in arce Sange, alterum in Vocaiama. Rogatum te habeo, ut, quantus tibi ergà Deum amor est, tanto studio apud Indos istic nobiles, & potentiores agas, quo aulae aliquot, seu panni stragulat in ornamenta templorum nobis transmittantur. Iaponij etenim circà hac plurimum curiosi sunt, & in exteriorem sanorum, seu pagodorum suorum ornatum dedita opera incumbunt. Quicunq; porro tam pia munificentia opere Ecclesia dignitatem augebunt, erunt & ipsi participes fructus, quem ex eo per Iaponiam has prouincias colligere erit, & Diuinam gratiā copiosè

copiosè acquirere, tanquam coadiutores amplificatæ fidei, cum gentiliū animi textilibus picturis, & variegato templorum cultu ad fidem sensim pelliciantur. Solenniter hic diuersis temporibus ingens multitudo iucundissimas inter congratulationes, & miras animorum voluptates baptismo lustrata est; & varijs in locis Crucis aliquot excelsas effigies reuerèter, & deuotè ereximus. Sic ut multi gentiles, quantumvis adhuc sanctæ Crucis mysteria, & virtutem ignorarent, moti solummodo Christianorum hoc, quem stupentes intuebantur, seruiore, baptismi communionem vltro expeterent. At verò diabolus cum fidei Christianæ tam prospero cursu succedere non ferret, gentiliū aliquot faucibus obseſis, per hos vociferabatur; cruceſ illas Iaponicarum legum obseruantiam abolituras; tempestiuè proinde malo huic occuriendum, alioquin de Iapona salute actum esse, & deos regionis in alias prouincias emigraturos. In monte quodam deserto, & admodum excelso, tribus hinc leucis disto pagodum est, diabolo imprimis consecratum, ad quod Iaponij concurrere solent vindictam contra inimicos suos, & ad alios sceleratos actus fauorem, & opem ut implorent. Atq; hac de causa idolum hoc gentilibus formidabile est, & trepida veneratione colitur. Locū hunc Bontij quamplurimi inhabitant, & circà sacri ornatus, & aliarum rerum curam intenti vſitatis suis ceremonijs incumbunt. Quotiescunq; ego Christianis nostris comitatus vrbe egredi solebam, & montē hunc cum suo sano in conspectu haberem, toties declarabam quanto desiderio torquerer pagodi illius excidendi, et

E s

locum

locum hunc, extructo templo, Michaeli Archangelo consecrandi, & cogitare me proceram ibi in montis cacumine crucem erigere; unde à toto Meaco videri, & adorari posset; videri enim mihi rem indignissimam, eum, qui ob superbiam suam è cœlo precipitatus esset, in loco nunc tam sublimi adoratum diuinis honoribus affici. Quas meas voces existimo ad Bontiorum, quibus huius templi cura delegata est, aures delatas. Nabonangam enim adexntes, apud hunc de ijs querebantur, orantes vti iuberet, ne idolum illud tolleremus, cum per suasione, vereri se, ne, si tollatur, multa incommoda in sui vltionem ipsis adferat. Porro ego quidem confido Christi Domini nostri seruos prauialituros; atque adeo, Diuina me animante gratia par mihi videor vniuersis monasterijs, & horum gentiliū pagodis demoliendis, inque funum, & cinerem penitus redigendis, vt hoc modo humani ille generis antiquus hostis, superbia sua contemptim conculcata, maiore indignationis tormento crucietur. Cum autem tua Paternitas huc venerit, non est ambigendum, quin Dominus DEVS aliquam viam ostensurus sit, qua id ad effectum deducatur. Neque difficile erit capite huius idololatria deiecto, membra quoque humi fundere, prorsusque quicquid pagodorum per omnem Iaponam residuum est, Diuino adiutos auxilio, ad maiorem sui Numinis gloriam, & celebritatem funditus eradicare. In regno quodam eorum, quæ Meaci dominatum agnoscunt, in quo suprà quatuor hominum millia magna ex parte hoc anno Christiana fidei testimonium, & sanctum baptis-

baptisma adepti sunt, princeps regionis potestatem nobis fecit, vt eos, qui sectam Voiaquam sectantur, ab errore reduceremus, simulq; alijs omnibus fidem annunciarem, vt, qui vellet, hanc acceptaret, permisso cuilibet libero arbitrio viuendi, prout expedientissimum ad animæ suæ salutem esse censebat. Accidit autem dum nos ad sanctâ expeditionem praparamus, vt veterator diabolus figuram induens certi cuiusdam hominis senio venerandi, qui Tirigim illis vocatur, quemq; decantatis ei laudibus, & hymnis, pro Deo habent, & adorant, in principis illius conspectum se daret. Et quoniam eo die prospera ei nonnulla ex voto, & ad voluntatem fluxerant, Tirigim illius fauori omnem hanc fortunam attribuit. Atq; mox sollempne ei festum instituit, exhibito proceribus splendido admodum epulo totusq; is dies laudibus, & hymnis ei demonio concinendis transactus est. Cætera quoque turba ceremonias suas exercebat, & sacerdos eorum discursans calidam singulis aspergebat. Dum vero hoc agit, inuasit in eum demon (quem isti Deū Tirigim esse arbitrantur) & cepit per sacerdotē hunc horrendū exclamare, tandemq; grauitè queri: sublatos sibi seruos suos omnes, quod se valde affligat, vt pote qui ipsemet nunc inferuire sibi cogatur; eoq; magis dolere id sibi, quod ij erepti sibi forent interea dñi domo absens in montibus versatus fuerit, præsentē enim se tantam iniuriā & vim laturum non fuisse. Tum etiam multum de me lamentando conqueri: namq; vice quadam, cū à baptizazione .xco. hominū redirem, pagodum eius cum Christianis, qui mecum erant, ingressus, statuas

EPIST. ORGANTINI

statuas omnes, quas offenderim, solo colliserim, quibus reliqui illico capita, nec nō alia membra detruncabāt. Has inter dua leonum conspiciantur effigies, qui (ut gentiles referunt) huic Deo famulantur. Iam interea dum princeps ille cum tota multitudine festum agūt, & homo is maligno spiritu obsessus, horridos clamores magis magisque intendit, ecce tibi in eos repentinum saxorum imbrem: qua tempestate percussi diuersi omnes in fugam se effundunt: sic ut ex 20. hominum milibus, qui sollempnitatem eam celebrabant, nemo omnium ibi remanserit. tanta saxorum irguebat, & pluebat copia, tantaque omnium erat consternatio; neque, mente concipere potuerunt, vndenā, aut à quo lapides ijia cerentur. Equidem coniectura mihi persuadebam ab Angelis eos, qui pro omnipotentis Dei gloria praliarentur, grandinario lapidum hoc iactu peti. Et reuera fieri poterat ut, si res aliquantum processisset, demones id ipsum prodigium imitaturi, simulque populū, aduersus me, reliquosque Christianos pronocatum, concitaturi fuissent. Sciebāt etenim omnes me esse eum, qui demonium illud ministris suis priuaueram. Hoc autem prodigio Christiani maiores, quam vnquam anteā, animos cepere, & in fide sustinenda sese obfirmarunt. Videbant namque, lapidiorum deos non esse eius potentia ut prioribus adeptis, alios sibi seruos cōquirerent neque, etiam eorum, quos haberent, tutelam sustinere posse. Atque hoc modo concedere ceperunt, & fateri impossitum, prestigijs, & mille artibus à demonio excitatis hactenus se delusos, & seductos fuisse. Nec mora, Christiani sublimem crucem ad alterū lapidis

AD VISITATOREM INDIAR. 37

pidis iactum à pagodo illo crexerunt, ut demonio ei hoc obiecto irritatam magis magisque rabiem, & dolo rem augerent. Plura ut scribā non vacat, auocor namque ut confessionem recipiam à Christianis Cauachi, qui iam ad bellum accincti intra triduum in expeditionem profecturi sunt. Sanctis sacrificijs, & orationibus tua Paternitatis ut plurimum me commendo. Meaco Diui Matthai festo. 1577.

Tua Paternitatis seruus,
& filius in Christo,
Organtinus.

APOGRAPHVM EPI
STOLAE PATRIS IOAN-
NIS FRANCISCI STEPHANO-
ni, datę ex Meaco ad Patrem Visi-
tatore, Mense Au-
gusto. 1577.

NONO proxime elapso scripsi Paternitati tuae, ijs consolationibus erectus, quibus solus Deus Opti. Maxim. conscius est animam meam inter has mundi afflictiones tranquillitati redditam expleri. Ideoque, quantumuis tam remotis in oris partibus constitutus essem, ut nihil à Paternitate tua literarum recipere potuerim, iocundo tamen omittere nolui, quin officium hoc suum his paucis praeuenirem. A nostro nuntiatur incolumes esse ipsos, & diuina indulgente gratia, benè se habere omnia.

nia. Per Meaci provincias Christiana fides mirabili incremento amplificatur, sic ut intra quatuor retrò menses in Sanga Castello mille quingenti, qui soli adhuc restabant, baptismum assumpserint. Itaq; uniuersus iam populus huic propugnaculo subiectus nobis se adiunxit. In alijs itidem tribus arcibus tria millia quingenti baptismatis gratiam eo sequuti sunt, qui cum reliquis, quos alijs in locis baptizauimus, septè millium numerum expleant. Orandus Deus, ut ita benignè nobis sui amoris, & fauoris gratiā largiatur, quantum gentis huius necessitas exigit; neq; rationē habeat imperfectionis, & defectuum; quorum nisi culpa diuina misericordia auxilium impeditum auertatur, altera denud portā dabitur ad luculentam frugē his in oris consequendam. Præter etenim eos, quos dixi, alij nunc ad trium millium numerum catechizantur, ut idoneo tempore baptismum recipiant. Quidam ex præcipuis Nabunanga proceribus, dum munitiones, quas nobilis quidam vir sue clientelæ moliebatur, spectatum iret, obiter ex relatu cuiusdā quæ solemnitate & gaudio Christiani baptismatis mysterijs incumbere, intellexit. Itaq; huius actus videndi desiderio capitur; intantumq; placuit, ut diceret omni modo procurandum sibi, quo Christiana religio adauctā propagaretur, & mox, tabulis sua manu scriptis mandat omnibus ijs, qui de Icoxiarum secta sunt, (quos aiunt quinquaginta millium numerum excessuros) ut Christianam fidem recipiant, & similiter alijs sectis addictos adigebat, ut cōciones nostras, & catechismi prælectiones auditū venirent. Adijt eum Pā

tēr Or-

ter Organtinus, ut pro hoc suo in nos fauore gratias ageret, qui comiter valdè, & amicè exceptus est. Et ex eo intellexit, d. siderare se vniuersum suæ ditionis populum Christianum fieri. Proinde, inquit, cum ex mea parte huic negotio non desim, ne, quæso, vos à vestra deesse velitis, quo minus desiderio huic meo quàm ocyssime satisfiat. Addebat ad hæc; conuictum se rationibus, quæ ex nostra fide allegatæ adducebantur, credere coactum veritati & cognoscere se optimè cuiusdā incommodi, & inuoluntatis, quæ afflictiari solebat, causam extitisse enormia sua peccata, quæ lex nostra cōmitti vetaret, & d. testaretur, se q; ait ad ordinem Christianorum accessurū, nisi lex nostra rigida sibi nimium, & obseruatu difficilis videretur. Quodā die, cum idem hic princeps apud Nabunangam esset, alij fortè procures quidā sectæ cuiusdā, quam Focoxiam nominant, assecla superuenere, quod Nabunanga persuaderent plurimū ipsius interesse, ut nostri è loco eijceretur. Rogabat tū Nabunanga eum, de quo dixi, principem, quiq; prior alijs eo venerat, ut paucis declarare vellet, quam ipse de Patribus opinionē concepisset. Respondit ille, non se eam nostræ legis cognitionem habere, ut de ea iudicium facere possit; hoc tamen scire se optimè; aliquot ex subditis suis procures, Christianos factos, sibi deuotissimè parere, atque adeo gentem esse, quæ solum in hoc attenta sit, ut & vitium fugiat, & virtutem sequatur; quod idem non posse non sentire se de Patribus, qui eorum præceptores sint. Sciscitabatur quoque Rex id ipsum tunc ex alijs; itane se res haberet: qui omnes in eandē opinio-

opinionem responderunt. Quibus auditis ait Nabunanga, suo iudicio idem quoq; sibi videri. Ex quo tempore, quamuis antea, cū patres eum accedere solerent, benignissime eos excipiebat, maiore tamē, quā prius, honore affectos suscepit. Cum etenim visitatum eum venisset Calend. Ian. & precipui magnatū officij causa, atq; anni fortē auspiciū initium gratulaturi in aula prastolarentur, illic tamē, cum Patres eminūs à supremo praefecto vniuersa Præuincia Meacensis conspecti sunt, egressus hic ē regis conclauis obuiā in interiorē aulam deductos honoratissimo loco collocauit. Dein ipsemet Nabunangam adiens, indicat adesse nostros, & conuenire eum cupere; statimq; introducti sunt in remotius cubiculū, vbi Nabunanga cubile erat. Quod factum in omnium animis summam admirationē excitauit: sic vt dicerent Nabunangam semichristianum esse factū. Tractabat autē ipse & loquebatur cum Patribus benignē nō tantum & populariter, verum etiā civiliter, quo quidē modo cum nemine procerū eorum egit. Progressus etenim consuetā cū sua gravitate in publicum, vno tantum verbo Fontio cuiusdā quiddam innuit: Aded verō nunc de nostris optimā confirmauit opinionem, vt cum quodam tempore cum nobilibus istius Meacensis sermonē haberet, clarē eis pronuntiaret, et testatus sit, multo nos meliores esse Fontijs. Aliquādo incidit in disputationem cū Christiano quodā, qui non ita pridem ad fidem conuersus erat, tantumq; ex ea disputatione gustus percepit, vt à meridie in seram noctem protracta sit; & etiamsi Christianus ille nouellus adhuc foret, & nostra professionis tyro, tantum

tamen

tamen luminis, & intellectus ei Deus largitus est, vt ad interrogata omnia satis commodē responderet. Ommitto infinita alia, quæ quidem scriptionem mereretur, ob ortij inopiam, nam et hesterno die trecentis hominibus baptisma contuli, & hodiē etiamnum ad idem opus accingor. Ne Paternitas interim tua huius negotij memoriam, & curam deponat: procuret autem vt operarij nobis mittantur, qui nobiscum opimam hanc messē colligant. E Sanga, gloriosi Apostoli Diui Iacobi Vigilia. 1577.

Tuæ Reueren. Patris indignus seruus, Ioannes Franciscus.

APOGRAPHVM EPI
STOLAE PATRIS FRAN-
CISCI CABRALIS AD REVE-
rendum Patrem Generalem Co-
cinocui, Calen. Septemb.
cl. 15. LXXVII.

Vando quidem anno nouissime exacto datis ad Paternitatem tuam literis, articulatē prosecutus sum quanto cū fructu Deus Dominus noster dignatus sit in his Iaponæ oris operari, cum quadraginta millium numerū exceßerint, qui diuersis in locis sacrū Baptismum receperunt, in præsentia breuiter percurrā, quicquid diuina auxiliante gratia præsentē hoc annus

F

est

VNIVERSIDAD
DE SALAMANCA

CREDOS.USALES

est postea quàm naues hinc postremum soluerunt. Ca-
tera ex publicis literis, quas Patres ex locis, quibus mo-
ram trahant, transcribere solent, integrum erit cogno-
scere. Porro quanquā conuersorum ad fidem numerus
huius anni cum euoluto par non fuerit, si tam en gra-
dum, & dignitatem eorum spectes, qui in sanctæ eccle-
sia gremium se nunc dederunt, nihilo inferior est cen-
sendus. Siquidem Bongoi regis filio, qui prior, uti scri-
psimus, fidem recepit, nuper admodum eiusdem regis
gener accessit, filius adoptiuus potentissimi principis
cuiusdam fratris regina, qui trium regnorum præ-
fecturam gerit. Ob huius adolescentis conuersionem
non leuis excitata est tempestas, & perturbatio, ita ut
cum ipse, tum nos omnes, qui Bungi habitamus, in
gravi discrimine versaremur, & iam proximum erat,
ut pro defensione fidei Christiana morte afficeremur.
Eamq; haud dubiè incurrissimus, nisi Deus, cuius in
manu Regum corda sunt, secundum diuinam suā pro-
uidentiam, regis huius animum mouisset, ut auctori-
tatem suam, prout fecit, interponeret. Hic etenim si-
mul & prudentia sua, & auctoritate tantum effecit,
ut adolescens Christianam fidem retinuerit, quanquā
ut hoc impedirent, pater eius & regina vniuersum re-
gni statum maxima commotione sursum deorsumq;
misuerint. Testari possum, & affirmare, Regem hoc
in negotio tantum in fauorem nostrum egisse, ut etiā-
si tua Paternitas hic præsens eidem vacasset, neque
prudentiùs rem tractare, neq; plus efficere potuerit.
Quia verò Pater Lodouicus Froes, qui mecum tunc
eius tempestatis laborem sustinuit (qui labor tandem
in ingen-

in ingentem nostram consolationem, & æternum da-
monis opprobrium mutatus desijt) prolixam, & pu-
blicam epistolam de his rebus scribat, non mihi vide-
tur necessarium, ut ea, quæ acciderunt, particulatim
repetam. Similiter in regno hoc Bungi infiniti
alij omnis conditionis homines Christianismum am-
plexi sunt. In regno Cicuseno, quod contiguum
est vrbis Facata, vbi sedem fixit Pater Melthior Fi-
gueredus, quingenti, vel sexcenti baptismum
repperunt. In regno Figeni Facama millequin-
genti. In regnis Cauaci, & Czunucuni, quod
conterminum est Meaco, in quo commoratur Pater
Organtinus cum Sacerdote quodam alio, & Fratre
Laurentio Iaponense, quinque millia baptizati
sunt. & quod minus multo plures hinc gratia com-
municarint, ministrorum inopia accidit. Alijs adhuc
in regnis alij quamplurimi fidem susceperunt, ita ut
etiam hoc anno Septuagesimo septimo septem aut
octo millia nobis accesserint. Laus omnis, &
gloriagratæ encomio D E O Domino nostro ascri-
benda est, à quo bona omnia procedunt. Incredi-
bilem reuera voluptatem percepinus ex tot homi-
num conuersione. Visum tamen fuit, & placitum
D E O hoc nostrum gaudium intermixto dolore a-
liquo imminuere, quem concepimus ex obitu optimi
Regis Arima Andrea. Hic, Patroni sui, seu Ad-
uocati festum celebraturus, in templum huc ro-
strum venerat; atque sub hac cum filiis, & præ-
cipuis regni sui tam CHRISTIANIS, quàm
Ethnicis proceribus solennibus varijs ludis biduam

impenderat. Sub quorum finem cepit grauit ex apostemate quodam laborare, quod inter costas enatum, ad meliorem cum vitam, vti sperare est, intra vigesimum diem nobis sustulit. Quoniam verò per filium heredem suum, aliosque proceres, quippe qui gentiles erant, permissum nobis non fuerit, vt morienti aliquid opis ad animæ solatium collaturi adessemus, non possum quid actum sit particulatim denarrare. Certissima tamen mihi fide compertum est, Christianum decessisse, & crucem, quam gestare solebat, à se nunquam remouisse. Quantumuis etiam Bontij, qui in locum nostrum ad eum introducti fuerunt, vt plurimum ad laborarent, vt repudiata fide in pristinum errorem relaberetur, per Diuinam tamen misericordiam gratiam induci nunquam potuit, vt eorum diabolicis persuasionibus assenti iretur. Mox vt expirauit cadauer Bontij traditum est esseendum; qui & multi sunt numero, atque, vti scripsimus, cum filij sint omnes, & fratres illustrium procerum, regnum maiore ex parte possessionibus suis occupant. Ex templo nouitius Rex categoriz, proceres acerrimam persecutionem contra ecclesiam mouerunt, iussis passim truncari, & excindi, quas erexeramus, crucibus. & indicto nouis Christianis mortis supplicio, nisi religionem retractarent, quorum multo maxima pars palinodiam cecinit, cum adhuc neophyti essent, neque penuria operariorum satis exculti. Attamen nonnulli constantes permanserunt, parati potius in exilium ire, atque, etiam vitam profundere, quam Deum, quem cognoscere coeperant, abnegare; nec non alij cum metu mortis periculo resistere non valerent,

exte-

exterius quidem reuocabant: at saltem intra pectus fidem retinebant. & noctu ad nos venientes multis cum lachrymis imbecillitatem suam humili confessione testabantur. Iudicet nunc apud se Paternitas tua quantis molestijs & doloribus hoc tempore tali in casu afflictus fuerimus, qui Patri Antonio Loper, fratri Loduico, & mihi, cum regnum hoc Arima visitaremus, inexpectato obuenerit. Et quanquam in horas, vti sæpe nobis nuntiabatur, impetum eorum, quibus trucidandi nos negotium datum erat, expectaremus; non placuit tamen Deo tam singularem, & optatam nobis gratiam facere; quanquam interea non desisteremus infirmos animare, & qui iam ceciderat hortari vt resurgerent. Porro inibi substitimus donec templum incendio datum est, atque, ita compulsi fuimus Cocinocum redire. Hinc Patrem illum, & alterum comitem Magusam ablegauimus, ad iter me Bongorum accingens. Placuit autem Diuinæ bonitati, vt in viam diuersam ab illa, quam cogitaram, me darem, forsitan vt me à morte liberaret, quam mihi nonnulli machinabantur, qui, ignaro me periculi, viam, quam profecturum arbitrabantur, vt me iugularent, obsederant. Ceterum hanc nobis tribulationem redintegrata Deus consolatione compensauit. Voluit etenim, vt ciuitas hac Magusa, è qua nunc scribo, vniuersa fidem assumeret, ita vt neque pagodum aliquod, neque ritus, qui gentilitatem adhuc testetur, supersit; vt etiam, sicut inferius dicemus, aut non facti sint Christiani, aut, tanquam qui alijs impedimento essent, quominus baptismum adirent, non excercerentur, cum iactura omnium suorum prouentuum.

Etenim, etiamsi princeps huius insula ante sexenniū Christianam fidem assumpserit, nihilominus tamen quamplurimi gentiles restiterant integra retinentes sua sana & varella. Permanserant similiter Bonitij cum suis idolis, redivis etiam suis fruantes. Hi obstabant, & inbihebant, uti dictum est, ne reliqua gentiliū multitudo conuerteretur, atque etiam ne ij, qui iam conuersi erant, secundum legem Christianam vivere auderent. Cuius incommodi magna ex parte causa erat vxor ipsius principis, quæ ethnicam religionem propugnabat, Christianis insensibilis. Hæc nos hæcenus dura persecutione preffit, effecitq, ut multi iam Christiani facti pedem retrahentes ad errores suos, & vomitum redirent. Nam & legibus, & religioni Iaponica vehementer erat addicta, earumq, uti & reliquarum Iaponensium disciplinarum peritissima. Sic autem diuina sua misericordia disposuit, ut, cum anno præterito ciuitatem hanc lustratum venisset, coacta quasi, & contra voluntatem concioni nostræ interesset. Quæ audita paulatim agnito errore duritiem animi exiit, & tandem conuersa est, atque vnā cum ea ferē omnes, qui gentiliismū adhuc sequebantur. Equidem, cum scirem ab hac principe negotij nostri successum omnem dependere, sedulo me fatigabam, ut in rebus fidei accuratè, & rectè instrueretur. Cumq, capacissimum sortita sit ingenium naturali intelligentia, & ratione adiuta, citrà magnam molestiam omnia comprehendit. Iamq, trimestre tempus expirauit, cum huc Bungo rediens à me efflagitauit, ut auriculare ab se confessionem reciperet. Porro primam

quam hoc aggredere, cum existimarem necessarium, ut in mysterijs, quæ ad hoc sacramentum pertinerent, erudiretur, Fratrem quendam Iaponensem ad eam missi, ut ei bidui, triduiue operam super confessionis, & satisfactionis materia prædicando impenderet. Quorū cum iam intelligentiam percepisset, ad confessionem, & gratiam recipiendam, seq, saluandam duo inquit, esse exequenda; in primis ut pecuniam omnem & debita, quæ per iniustas vsuras cū subditis suis, dum gentilis adhuc fuerit, faciendo cõpilasset, restitueret. Cõmunis apud Iaponios consuetudo obinet, ut proceres diuitiā exercentes subditis suis, alijq, cennum in fœnus collocent, ut postea mensis tempore ultra mutuū sexaginta recipiant; neq, solum hoc vitio nō vertitur, aut pro peccato habetur, at potius bonū, piumq, opus se facere arbitrantur. Alterū erat, ut maritis vxores, quas feruarū numero habebat, redderet. Antiquitus enim apud Iaponios mos irrepit, ut si mulier, aliqua cum marito dissentiens deserta domo, ad Regis palatium, aut eius, penes quem ditionis, ubi id contingat, principatus est, confugiat, ut euestigio in seruitutem pro hac tutela vindicetur. Harum illa sub iugo habebat multitudinem. Quamuis autem insolens hic videretur, & res difficilis, magniq, incommodi morem hunc dissoluere, considerans tamen non se posse ad confessionem admitti, nisi sublati prius duobus his impedimentis, quantauis iactura culpam hanc redimere deliberat; atque Sacerdoti conscientiam detexit, breuiq, fidei instructione intantum promouit, ut cum marito egerit, ne gentiles

illos in suis ditionibus superesse pateretur: simulq; Bontijs nuntiaret, vt aut Christiani fierent, se permissurū ipsis redivit. suis. (qui amplissimi erant) vti foui; aut, si tergiuersarentur, eos è prouincijs suis exigeret; hac se ratione omne obstaculum, quod fidei progressum remoraretur, amoturū. Ipsa vero sine mora iussit idola omnia, & gentilium sacrorum libros in templū deportari. Bontiorum nonnulli, relictis monasterijs suis, & prouentibus, discedentes exiliū prætulērunt. Alij traditis idolis, & sacris voluminibus, Christianū titulum acceperunt. Atq; hodie fratris Ioan. Iaponensis concionem auditum eunt, & singulis diebus bis ad templum hoc ventitant. Quo nullum maius ad arrogantia ipsorum edomandam tormentum adhiberi possit; neq; efficacius, aut presentius quicquam ad superbiā mortificandam eorum, qui se pro Deis regionis gerebant. & verisimile est indignissime ferre eos, quorum plerique sexagesimum annū excesserunt, & intuitu valde sunt venerabiles, à iuvene 20. circiter annorū erudiri. Ergo nunc quicumq; huic principi parent, diuine gratie indulgentia, neq; Bontijs, neq; idolis, aut alijs ethnicis obstaculis impediētib. Christianis ritib. insistūt. Quod eo maiore in momento ponendū, quo prouincia hac amplior est, & incolarū multitudine frequentior. Iam nunc 30. hic exadificata sunt templa, & quidem præter hac alia 40. necessitas exigit. Proinde in prouincia hac, & passim per vniuersam Iaponam, nullius rei maior est indigentia, quàm operariorū, & hominum, qui gentis linguā calleant. In quo nobis spero satisfactum iri optimo consilio, quod Paternitas tua nobis de-

his dedit. Nempe vt Gymnasiū hic instituat, in quo operarij in ministeriū prædicationis Iaponica lingua, & scriptura scientia exerceantur. Hoc anno 77. misit huc Pater Alexander Valignanus Visitator Goa, 14. nostri instituti idoneos sodales, vt, posteaquam necessarijs aliquot rebus prouisum esset, reliquis adiuvantibus dicto operi principiū daretur. Ex quo spero copiosum nos fructum collecturos. Cum etenim in eo seminario Iaponij ad Diuini verbi præconiū formabatur, maximum id futurū est momentum, vt breui admodum tota Iapona conuertatur. Academia eius initia in regno Bongoo statuuntur, quod hoc quietis, & pacis tranquilla felicitate inter ceteras Iapona prouincias maximè flore at, tum & Christianorū inibi sit frequentia, & rex conatibus nostris impendio fauens.

Quinimo ipse rex, cum intellexisset cogitare nos Gymnasiū in Iapona fundamentū iacere, misso ad me nuncio indicat, omnino velle se vt illud in suis prouincijs erigeretur; itaq; considerare, quem locum magis idoneum censeam, atq; id ei significare, mox se eius possessionem nobis transcripturū, etiamsi ad hoc totū aliquod oppidum, & quidem cuiuscumq; principis requireretur. Exploratis proinde aliquot locis conterminis consuetæ regis habitationis, quendam delegi non longe à mari, neq; palatio Regis semotum, salubrem, & amplum, & fontibus aliquot oppidū amœnum. Hunc nobis locum Rex sine mora cecit, ijs qui in eo agrum possidebant incommodo hoc alibi optimè compensato. Nihil itaq; iam restat, quā vt opus auspicemur, quod nos propediem facturos spero. Addendum, quod è mul-

tis regnis nuntijs ad nos misis Reges, & populi contem-
derint, ut eis diuinam legē annuntiatum veniremus.
Nihilominus fieri id non potuit, cum eius finis pau-
citatē, ut vix dūm ijs, quos iam nobis adiūximus, in-
struendis sufficiamus. Hoc tamen non obstante nouo i-
sto Sociorum patris Visitatoris cura auxilio aduecto,
& maioris subsidij spe excitata iam nunc exordium do-
miciij cepimus in regno Saxumæ. Pater autem Bal-
thazar Lopez, qui antē nouennium mecum huc ex
India venit, & Frater Ioannes Almedia antiquus &
vetus huius regionis hospes, atq; inquilinus, & cum his
concionator quidam Iapo ius eo proficiscuntur. Spe-
ramus Dominum Deum nostrum horum opera ad sa-
lutem multorum hominum, dato successu, vsutum.
Præterea alius quidam nostra societatis cum comite
quodam, qui linguam tenet, in regnum Cicuzerum se
conferunt; & alter quidam Meacum, ut operam
subsidiariam præstet ijs, qui antea profecti eo sunt, vbi
iam pridem septem, aut octo ex nostris requirebantur.
Alius quidam ad provinciam Firandam contendit,
ut Patri Sebastiano Gonzales, qui solus ibi fidei pro-
uinciam sustinet, adiumento sit. Alij duo in ditionibus
Omura subsistunt, quamuis triginta, & amplius desy-
derentur, qui pro agri amplitudine religionem ibi ex-
colant. Qui reliqui sunt Bongoum se recipiunt, ceterū
locis manentibus incultis ob operariorum penuriam.
Dominus Deus viam nobis demonstrare, uti facturum
confido, dignetur, simul & vires suggerere, ut religio-
nis onera his in oris sustinere possimus, quod hac non
tantum, vbi recepta est, conseruetur, verum etiam coti-

tidiat a

tidiana accessione per regna Iaponæ magis magisque
dilatetur. Alia multa Paternitati tuæ transcribere
possem, etiam de rebus præter hæc, supraq; naturam cō-
tingentibus, quas Deus Dominus noster in his provin-
ciis operatur. Ceterum ijs omisissis hic supersedebo,
cum quod ea in publicis literis narrentur, tum ob oc-
cupationes, quibus in præsentī distrabor. Hoc tamen
iterum priusquam concludam, obtestabor, ut Paternitas
tuæ, quantā sibi Diuina gloria cura est, tam af-
fiduē in memoria, cogitatione q; habeat Iaponam, qua
sanē inter præcipuas provincias, quas societas à da-
monis iugo vindicare laborat, censenda est. Deus con-
seruet Paternitatem tuam, & tam corporales, quam
spiritales eidem vires adaugeat, quod aptior fiat
filijs suis & consolandis, & in Diuina le-
gis salutiferum tramitem
dirigendis.

Tuæ Paternitatis indignus
filius in Christo,
Franciscus Cabralis.

EXEM-

VNIVERSIDAD
DE SALAMANCA

CRIDOS USALIS

EXEMPLVM EPI
STOLAE P. FRANCISCI
DE CASTRO SACERDOTIS SO-
cietatis Iesu, ad P. Laurentium Xara
ex Hispanica lingua in Lati-
nam conuersa.

EXponam his literis quod R. V. gratissimum fore
existimo martyrium illustre quod hoc ipso anno
1380. Maroci subiit Petrus quidam Elcius eius
Madridensis, ex certa, ac fideli narratione, quā
inde ad nos misit Reuerend. P. Frater Ignatius
Prouincial. Trinitatis, qui in Africam ad redimendos capti-
uos traiecerat.

Erat Maroci Petrus hic Elcius Madridij natus, cui. quo-
niam vulgo fidem Christianam prodidisse ex signis quibusdā
externis putabatur, Hameter incolae nomen imposuerunt. Hic
vitam illam pertulit, vt se in Hispaniam reciperet communi-
cato cum quibusdā consilio clanculum inde discessit die 27.
Decembris anni 79 die Iouis mane, & vna cum illo Quaestor
Regis item Hispanus, & seruus Lusitanus, & Mauri qui-
dam, omnes in equis. Aliquantum vrbe progressi in equites
duos Mauros inciderunt, a quibus comiter digressi vereri co-
perunt, ne ab ijs, quod valde probabile erat, proderentur. Itaq;
consultantes inter se num iter proseguendum, an magis omni-
nō desisset eum esse, deniq; progredi decernunt: Verū regia via
relieta ne ab insequentibus inuenirentur, montem, qui primus
occurtebat, transuersum secantes, quanta maxima poterant
festinatione Fezium petebant. Hic cum nox primum illos in-
uassisset, deinde ingens pluuia, & tenebrae, neque iter cogno-
scere possent, ac ne vbi quidem pedem sillerent, videre, deni-
que propē Azamor ad quatuor passuum millia sub lucem eu-
serunt, in ipsas hostium manus, a quibus illico comprehensi ad
oppidum pertrahuntur. Inde postea Regis iussu Marocum tra-
ducti die 16. Ianuarij sub vesperam diei veneris, ac sequenti
lucē

AD P. LAURENTIVM XARAM. 49
lucē ad aliam domum, in qua captiui tenebantur translati, v-
bi Petrum manibus, pedibusq; ad bombardam quandam al-
ligatum male admodum tractarunt Mauri. Neq; multo post
affuit Regis nuncijs, qui Petro, cui praecepit erat ob fidei cau-
sam infensi, denunciaret, si ad Maurica sacra redire vellet, pa-
ratum esse Regem praecepta condonare. Cui Petrus intrep-
de, se esse, semperq; fuisse Christianum, neque vquam veri
Dei fidem abnegaturum, etsi praetimore antea eius indicia
quedam dedisset, denique, Refert, inquit, Regi, neq; vquam
me corpore circumcisum fuisse, & semper animo meo fidem,
ac religionem, quam puer in Hispania professus sum, impres-
sam retinuisse: neque me latere huius rei mihi gratia supplicia,
necemq; imminere, sed haec supplicia, & hanc necem vi-
tam mihi allaturā aeternam, quam ego longe pluri aestimo
quam omnia imperia ac regna huius mundi. Inde ad Christia-
nos conuersus, quorum illic erant multi, qui a fide defecerant,
eumq; desixi inuebantur. Redite, ait, fratres, redite ad Deū,
& ad veritatem legemq; eius sanctissimam, quoniam vos ip-
si perditum itū praeceptes in aeternas flammās. Petite à Pa-
tre aeterno per Iesum Christum eius filium, saluatorem no-
strum, vt vestra peccata remittat, misereaturq; animarum
vestrarum, cui ego me am trado, ac commendo, rogoq; sanctis-
simam Virginem nostram Dominam, & omnes sanctos Celi-
tes, vt pro me intercedant. Iam cernitis quam mori propin-
quus sim, quod me obligat, vt veritatem vobis sincere ape-
riam. Scitote fratres mei esse omnia mendacium, & inanita-
tem praeterquam credere, & tenere, quod S. Rom. Eccles cre-
dit, tenetq; Intelligite vos meū amittendā vitā temporalis,
amittere sempiternam, & beatam, et ipsam simul Deum, qui
nos ad suam conspectum euocabit in illo magno & horribili
iudicio. Quam autem excusationem reperire licebit, cum ip-
semet iam antea praedixerit, Qui me negauerit coram homi-
nibus, negabo & ego eum coram Angelis Dei: Videte ne, cū
minime cogitabitis, tum vos inuadat mors, & vltima illa ho-
ra, in qua nullū planē remediū inuenire poteritis, quin vos iu-
sta Dei sententia sempiternis inferni incendijs adiudicet. Quē
cū Christianus loquutus esset, ad Mauros etiā conuersus, a vo-
bis

his etiam, ait, peto Dei omnipotentis nomine, eiusq; filij vniti Iesu Christi, vt vos ad eum conuertatis, & saluarem baptismum suscipiatis, qui est vobis vnus ad salutem vestram adiutus, ne vos quoq; gehennæ ignes, & infinita supplicia subeatis. Ego verò confido Iesum Christum Salvatorem meum hanc confessionem accepturum, & me in eam gloriam, ad quam factus & creatus sum, admissurum propter merita sanctissimæ passionis suæ, ob quam ego eum rogo, atque obi estor, vt necem istâ, quæ in me præparatur, omniâ seuissimâ, & acerbissimâ esse velit, quâ vlli vnquâ martyres sustinuerint, ac donec spiritum istum emittâ, sensum mihi, intelligentiamq; perfectam largiatur, & patientiâ, ac fortitudinē ad molestias, et tormenta omnia pro eum diuine nomine cōstanter perferenda.

Interea cum fortē oratoris Hispani consobrinus in Palatium versaretur, vt epistolam quandam ipsi Regi redderet, eoq; de aditu ad Regem cū Cubicularijs ageret, admonitum de eo rex, veritus ne pro Petri vita deprecatur venisset, mandat Cohortis Præfecto cuidam nomine Manserico, vt postico egressus ne ab Hispano videretur, Petrum subito quam crudelissime mactari iubeat. Ille appropinquans Christi militem eduxit ad locum carnificinæ destinatum, quo in itinere nunquam ille desisti Christianis defectoribus, Mauris, Iudeis, qui cum multi comitabantur, persuadere, vt ad Deum conuerterentur, & tam felicem mortem ad quam ipse tum proficiscebatur, consequi conarentur, crederentq; in vnum Deum, qui eos saluos reddere poterat, neq; se mendacis Mahumetis erroribus seduci paterentur, cum quo vna supplicium sine fine perpassuri essent. Quæ ille dum alta voce concionabundus iactaret, tota illa via pugnis, & calcib; colaphisq; tundeatur. Vbi ad locum ventum est, primum omnium, ne amplius loqueretur, linguâ præsciderunt, vestibusq; nudatum omnibus, excepta intima, & femoralib; Deinde quatuor circiter vlnas solum eleuatum portæ cuidam viraq; manu clauis trabalibus affixerunt, vnde pendens mirum dictu; nisi lingua iam carebat, in hæc verba prorupit. O mi Deus bone esto mei memor: nam hi mihi clauis, non clauis sunt, sed flores, rosæ nō spinæ, gemmæ, & margaritæ non ferrum durum. Tum sancti satellites corpus quam

maxi-

maximè attrahentes rursus virumq; pedem duobus pergratibus clauis confixere. Et ille, Tu nosti bone Deus meus me in hoc toto supplicio nullum omnino doloris sensum percipere, quin potius mirificam voluptatem, ac dulcedinem. Ac omni illo tempore cum nullo alio loquutus est, quam cum Deo vno, ad quem verba faciebat pietatis, & amoris cuiusdam mirifici plena, supplicans aeterno Patri per Christum Iesum vt vsq; ad mortem saluari eum patientia confirmaret, & sua luce illustraret, quo eum assidue prædicare posset, ac deniq; in eius gratia decedere. Vbi cum Mauri erubescerent, quod iam sapienter de rebus diuinis contra ipsorum superstitionem loqueretur, exasperati præsertim miraculo linguæ tam euidentis, quidam detractos sibi calceos in os eius coniciebant, quidam duris sustibus tibiærum ossa acriter tundeant, vt ea confringerent, quibus ille, Nolite, aiebat, putare vos mihi mali quicquam inferre, agite in me, quod lubet. hæc mihi omnia coronam, & præmium adaugent, neque me vnquam à vera religione distrahere poterunt. At Mauri eo magis commoti iteratis tormentis Martyrem affligebant, acclamantes, vt Mahumetem inuocaret. Ille autem, Ne me amplius tentate. Difficile est vincere, qui Iesum Christum protectorem habet, & defensorem, vt ego habeo, & Sanctissimam Virginem eius matrem, & sanctos omnes deprecatores. Et percunctantibus quis eum peruerisset, & illum in errorem induxisset, respondebat, ipsos verò errare, qui veritatem non nossent, & cæci ad infernum iraderentur, multoq; se maiorem ex illorum miseria, quam ex suis omnibus supplicijs, capere ac sentire dolo-rem. Tum verò impij satellites frontem, ac caput ingenti clauo transuerberantes ad portam adegerunt, cum adhuc nihil sanguinis ex ulla plaga, vel manuum, vel pedum, aut capitis profuisset. Sed ille caput leuiter quassans facillè auellit à porta, & ad dexteram partem ceruicem modice inflectens, visus est ore multo pulchriori, & leuiori venidere, rursusq; caput erigens, oculos in celum leuauit, nescio quid submurmurans, quod nemo percepit, omnes tamen preces Deo facere intellexerunt. Tū extractâ capite clauo, et quidē difficillimè, quoniâ vi magna in ossa penitus adactus erat, iugulum terebrarunt, ita vt por-

la id.

te tabulis compingeretur, atque ex eo solo vulnere cruci manavit. Ita confixus martyr egregius diutius pendens, oculos identidem letissime aperiebat, in cælumque intendebat incredibili patientia, & animi equitate, quæ in vultu, totoque ore emicabat, demum felicem animam Creatori suo reddidit, manente corpore toto admodum candido, nullis cicatricibus, aut vibicibus, dextero oculo clauso, laevo patefacto. Hic fuit felicissimi athletæ exitus, de quo ut Rex cognovit, tum sobrium oratoris introduci imperavit, qui quod ipse esse rem resciverat, inter alia negotia Martyris corpus postulavit. Et cum à Rege concessum esset, Christiani ad rem contegendam, simul larunt extra portam id deferre, ubi ceteros sepulture mandare mos est, sed tum quidem in eodem patibuli loco reliquerunt, ut postea in ipso sacello sanctissimæ virginis, in quo Christiani missas audire, & cetera sacra obire solent, conderetur, ubi nemo adhuc alius conditus fuerat. Subuculam & femoralia, is quem dixi, Frater Ignatius per minuta frusta Christianis diuisit, easque reliquias magna omnes cum religione asseruarunt.

Postero die instituere Christiani festum diem celeberrimum, ad quem confluere etiam ceteri omnes captivi, fideles, quibus ipse Pater Frater Ignatius, qui totius rei spectator, & testis fuerat, pro concione singillatim omnia enarrauit: Quod omnes impulit, ut in eadem adicula singulis mensibus eum diem, quo hic sanctus martyr obiit, in eius honorem pie, ac sanctè venerari, ac celebrare decernerent. Ocania. 10.

Iulij. 1580.

FINIS.

UNIVERSIDAD
DE SALAMANCA

UNIVERSIDAD
DE SALAMANCA

GRUPOS USALES

VNIVERSIDAD
DE SALAMANCA

CRÉDITOS USAN

UNIVERSIDAD
DE SALAMANCA

CRUIOS.USACIS

UNIVERSIDAD
DE SALAMANCA

